Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 69 (15692) | 1981 оной мартын 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

СОЦИАЛИС ЗӨӨРИ —ХАМТЫН БАЯЛИГ

Манай парти ба правительство Эхэ оронойнгоо хамаг баялигые арьбадхаха ба алмаха асуудалда саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг. Илангаяа ажалшадые хүдэлмэридөө үнэн сэхээр, социалис зөөридэ ёhoop хандахаар хүмүүжүүлхэ талаар партиин политическа болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Социалис зөөри үрихэ, хэрэгээр тараахэ, түсэбэй ба ажалай журам эбдэхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ, гүрэнэй мүнгэ, түлишэ, эд нарин нягтаар, гамтайгаар хэрэглэхэ тухай эрилтэ hаа боложо үнгэрhэн КПСС-эй XXVI съезд мүн лэ шангаар табигдаhан байна.

«Оложниитэдэ эшэ туhатай ажалаа зайсаха ябадал ... үндэhэ ёhoнуудтай огто таарахагүй... Энэ ... ухатай гэхэдэ, ниитын ажалhаа хулжаха, эдишэ ... ябадалнуудай, ажал хэнгүй олзо олохо ябадалнуудай, социалис зөөридэ ... ябадалнуудай гаража болохо бухы арга ... эмхидхэлэй, финансова, юридическа ар... оргонол болоулха хэрэгтэй...», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин ЦК-гай тоосоото элидхэл соо тэмдэглэбэ.

Тиимэhээ, гансал оролдосотой hайнаар ажаллаха бэшэ, өөрынгөө ухаан бодолоор, уран гараар бүтээhэн ниитын баялигуудые арьбалха, алмаха гээшэ мүнөө үедэ шухала ухатай. Юуб гэхэдэ, ниитын зөөри, хамтын баялиг манай социалис байгуулалтые улам батадхана, зонойнгоо ажабайдалые бүри баяжуулан hайжаруулна. Имагтаа «хүн бүхэнhөө — бэлиг шадабаринь, хүн бүхэндэ — хэhэн ажалынь зэргээр» гэhэн ... hайн хэлбэринүүдээр бэелүүлэгдэжэ байhанай ашаар ниитын фондууд жэл бүри ургажа, ... хүнүүдэй абадаг аша баялигуудын ходо ургажа байна. Жэшээнь, үнгэрhэн табан жэлэй туршада тэдэ баялигай хэмжээн гурбанай нэгэ хуби тухайгаар ехэ болоо. Тиихэдэ гансал мүнөө жэлдэ тэрэнэй хэмжээн 121,5 ... түхэригтэ хүрэхэнь. Энэ ехэ мүнгэ зөөри гол ... ажалшадай байдал hуудалай эрхэ нүхэсэлнүүдые ... тэдэнэй элүүр энхые хамгаалгалга, hуралсал, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, социальна хангалгада ... зорюулагдажа байна. hүүлэй жэлнүүдтэ ... республика дотор байга бэшэ хэмжээ ... бэелүүлэгдэжэ байhанинь мэдээжэ. Арбадахи табан жэлдэ республикын промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 16,2 процентээр ургажа, юhэдэхи табан жэлhээ 214 миллион түхэригэй промышленна продукци ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Тингэжэ табан жэлэй даабариhаа 52,4 миллион түхэригэй продукци ... Үнгэрhэн жэл республикын арадай ажахыда ... 9,5 мянган ... нэбтэрүүлэгдээ, 12,4 миллион түхэриг ... алмалта, арьбалалта түйлаха арга олдоо. Тоб... республикымнай олон тоото промышленна предприяти, барилга болон колхоз, совхозуудта бии байгаа ... мүнгэ зөөриин ба ажалай нөөсэнүүдые алмаха, арьбалха тушаа зохихо хэмжээнүүд абтажа, тэдэнэй ... [illegible]

... Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ ... сэмбын комбинадай коллектив 1981 оной үйлэдбэриин ... [illegible] ... 1,5 тонно утаха, 600 ... киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 1500 гекалори ... алмаха уялгатай. Тингээд алмагдаhан эдээ 16 ... метр хилгааhан бүд үйлэдбэрилхэ зорилготой. ... жэшээнүүдые бусадшье предприятинуудай жэ... олоор дурдажа болоно.

... зөөридэ гам хайрагүйгөөр, хайша ... хандаха ябадал үшөөл олоор үзэгдэжэ байна ... зарим предприяти, организаци болон эмхи зургаанууд, колхоз, совхозуудта үнэтэ эд зөөри нарнаар ... хүдэлмэри ... хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнууд ... ... зөөри нарнаар сахиха даалгада томилогдоод байhан заримашуул өөhэдөө мэдэжэ хулгайлха, худалаар хэлэхэ харгыда ороно. Иимэ ... нууд «Буркоопсоюзай», «Бурятмежколхозлес» болон «Бурятмясопром» нэгэдэлнүүдтэ, Түнхэнэй, Зэдын ба бусад районуудай зарим колхоз, совхозуудта дайралдана. ... замай транспорт ба барилгын зарим эмхинүүдтэ ... зөөри хэмhээнь үлүүгээр гаргашалха, элдэб үнэсэнтэй материал иишэ тиишэнь дэмы тарааха, үри... ушар гүйсэд усадхагдаагүй. Социалис зөөри хамгаалхалаар Яруунын райгүйсэдкомой хангалтагүйгөөр хү... байhан тухай нёдондо жэл республикын Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол гаргаhан юм. Тингэбэшье, тус районд социалис зөөри хулгайлха, үрихэ ба ... эзэн бусаар хандаха ябадалда мүнөө болотор эсэс ... даагүй гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэ ... зарим ажахынуудта ниитын мал олоор гарзалжа ... ... электрын элшэ хүсэн үлүүсэ гаргашалаг... ... түлишэ-тоhодолгын материалнууд үригдэнэ. ... иимэрхүү дутагдалнууд Загарайн, Бэшүүрэй болон бусад зарим районуудта үзэгдэнэ.

... жэшээ, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, арадай ажахын зарим hалбаринуудта, материальна болон ... зөөриин нөөсэнүүдые, богонёор хэлэхэдэ, гүрэнэй социалис зөөри арьбалха, алмаха асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулагданагүй, шанга хиналта, эрилтэ бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ сэхэ мэдэрхэ зэргэтэйбди.

Социалис зөөри манай гүрэнэй экономическа байгуулалтын гол үндэhэ hууринь болоно. Тинмэл хадань гүрэн социалис зөөрие сахин хамгаална, тэрэниие арьбалха арга нүхэсэл хангана. Энэл ушарhаа «өөрынгөө баяжахын тулада социалис зөөрие хэншье ашаглахагүй» гэжэ манай Үндэhэн хуули соомнай аржыхэшээтэй. Ушар иимэhээ гүрэнэй, ниитын зөөри хамгаалха, арьбалхын тула совет хүн бүхэн үнэн сэхээр ... арюун нангин уялгатай, энэ хэрэгтэ экономическа, хуули журамай, үзэл сурталай арга боломжонууд зүб хэрэглэгдэхэ ёhотой.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

СОВЕТСКЭ РАЙОН

Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 111 жэлэй ойдо зорюулжа, апрелиин 18-да коммунис ажалай субботник үнгэргэхэ гэhэн Москва хотын түрүү коллективүүдэй гаргаhан уряа үүсхэлые манай Советскэ районой ажалшад халуунаар угтажа, энэ үдэр габшагай эршэтэйгээр хүдэлхэ байhанаа мэдүүлжэ байна.

Коммунис ажалай энэ hайндэрые эмхидхэн үнгэргэхэ хэрэг хүтэлбэрилхэ субботнигой штаб КПСС-эй райкомдо байгуулагдаба. Энэ штабые ударидахаар партиин райкомой секретарь П. А. Чукреев баталагдаа. Үнгэрhэн четвергдэ штабай түрүүшын заседани боложо, энэ hайндэртэ бэлдэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд зүбшэгдэhэн, зорилгонууд тодорхойлогдоhон байха юм. Штабай заседани пятница бүхэндэ үнгэргэгдэжэ байха.

«Улаан субботодо» эрхим hайнаар бэлдэжэ, тэрэниие үндэр бүтээсэтэ ажалаар түгэсхэхэ гэhэн үүсхэл район дотороо шэлэй заводой, Зүүн Сибириин технологическа институдай коллективүүд гаргаба. Энэ үүсхэлыень КПСС-эй райкомой бюро hайшааба. Мүнөө энэ үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, коллектив бүхэн өөрынгөө дүүргэхэ хүдэлмэриие хараалжа байна.

В. НИЛХАНОВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой промышленна таhагые даагша.

УЛААН-ҮДЫН РАЙОН

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хэдэн удаа хүртэhэн манай комплексын коллективэй хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо ниислэл — Москва хотын түрүү предприятинуудай ажалшадай үүсхэлые халуунаар hайшаан дэмжээд, апрелиин 18-най үдэр эмхи гуримтайгаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, энэ үдэрые ёhотойл ажалай hайндэртэл адляар үнгэргэхэ гэжэ шиидэбэ.

hаяхан эндэмнай олон хүнэй хабаадалгатай митинг боложо, тэндэ үгэ хэлэгшэд ленинскэ коммунис субботнигые ажалай амжалтаар тэмдэглэхэ байhанаа гэршэлбэ.

Жэшээлхэдэ, карантинай цехые даагша, үнинэй гахайшан Анна Фёдоровна Непомнящих субботнигой үдэр үндэр бүтээсэтэйгээр, хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар ажаллахабди гэжэ нүхэдэйнгөө зүгhөө мэдүүлээ. Тэрэнэй дурадхалые бүхы коллектив халуунаар hайшааhан, дэмжэhэн байна.

«Улаан субботын» үдэр эндэмнай хамта 83 хүн хүдэлхэ. Тэдэнэй олонхинь өөhэд өөhэдынгөө ажалладаг газарта хүдэлхэ юм. Тэрэшэлэн комплексын конторын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эндэхи талмайе, байрануудай газаахи, досоохиие сэбэрлэхээр шиидээ.

В. ТУЛОНОВ,
ажахынууд хоорондын гахайн «Южный» комплексын директор.

ЗЭДЫН РАЙОН

КПСС-эй Зэдын райком коммунис субботнигто бэлэдхэлые хүтэлбэрилхэ, тэрэниие үнгэргэхэ штаб байгуулба. Штабай түрүүшын заседани боложо, субботнигой үдэр бэелүүлэгдэхэ хүдэлмэриин тодорхой түсэб, хэмжээн хараалагдаба. Тиихэдэ районно штабай гэшүүд бэелүүлхэ уялгануудаа хубаарилhан байна.

Ороной ниислэл—Москва хотын түрүү предприятинуудай үүсхэлые халуунаар түрүүлэн дэмжэгшэдэй тоодо Петропавловкын тоhоной заводой коллектив ороно. Коммунис субботнигой үдэр энэ предприятиин бүхы хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр ажаллаха гэжэ шиидэнхэй. Тиихэдээ 5,5 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхөөр хараалаа.

Энэ үдэр эршэтэйгээр хүдэлжэ олоhон 150 түхэригөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулха гэжэ субботнигто хабаадаха бүхы 38 хүн нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

Зэдын районой бусадшье предприятинууд, колхоз, совхозуудай коллективүүд иимэрхүү хараа түсэб баталан абанхай, ажалай hайндэртэ эршэмтэйгээр бэлэдхэл ябуулжа байна.

Манай корр.

Замбуулинай замда—уласхоорондын шэнэ экипаж

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Союз-39» гэжэ замбуулинай онгосо 1981 оной мартын 22-то Москвагай сагаар 17 час 59 минутада Советскэ Союзhаа ниидхүүлэгдэбэ.

Уласхоорондын экипаж: онгосын командир Советскэ Союзай Герой СССР-эй летчик-космонавт Владимир Джанибеков, космонавт-шэнжэлэгшэ Монголой Арадай Республикын эрхэтэн Жугдэрдэмидийн Гуррагча замбуулинай онгосые жолоодоно.

«Салют-6» — «Союз Т-4» гэжэ замбуулинай комплекстой залгалдан холболдохо, тэрээн дээрэ космонавтнууд нүхэд Коваленок, Савиных гэгшэдтэй хамта эрдэм, техникын шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хэхэ гээшэ «Союз-39» онгосые ниидхүүлгын гол зорилго болоно.

Эб найрамдалай аша туhада «Интеркосмос» гэжэ программада хабаададаг социалис оронуудай үнгэргэдэг замбуулинай дайдые шэнжэлгэнүүд ниидэлгын үедэ үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

СССР-эй ба МНР-эй эрхэтэдэй хабаадалгатай уласхоорондын экипажай Монголой арадай революциин илаhаар 60 жэлэй ойн урда тээхэнэ ниидэлгэ совет болон монгол арадуудай ленинскэ хани барисаанай, аша үрэ ехэтэй харилсаа холбооной зохёохы хүсэн түгэс байhанай толотомо жэшээ болоно.

Космонавтнууд Джанибеков болон Гуррагчагай бэенүүд hайн. «Союз-39» гэжэ онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд hайнаар хүдэлнэ.

Экипаж ниидэлгынгээ программые бэелүүлжэ захалба.

«Союз-39» гэжэ замбуулинай онгосын уласхоорондын экипаж—онгосын командир, СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой В. А. Джанибеков (баруун гарhаа), космонавт-шэнжэлэгшэ, МНР-эй эрхэтэн Жугдэрдэмидийн Гуррагча.

ТАСС-ай фото.

«Союз-39» гэжэ онгосын командир полковник ДЖАНИБЕКОВ Владимир Александрович

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Владимир Александрович Джанибеков 1942 оной майн 13-да Ташкентын областиин Бостанлыкска районой Искандар тосхондо түрэhэн байна.

Летчигуудые бэлдэдэг Ейскэ сэрэгэй дээдэ авиационно училищи 1965 ондо дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Агаарай Сэрэгэй хүсэнүүдтэ летчик-инструктораар алба хэбэ.

В. А. Джанибеков—1970 онhоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Тэрэ 1970 ондо космонавтнуудай отрядта абтаа hэн.

Замбуулинай жолоодогдодог онгосонуудые, станцинуудые хүтэлбэрилгэдэ нэгэнтэ бэшэ хабаадаhан байгаа.

Владимир Александрович «Союз-27» онгосын командир, «Салют-6» станци дээрэхи түрүүшын экипаж боложо, 1978 оной январь hарада замбуулинай дайда соогуур түрүүшынхеэ ниидэhэн юм.

«Союз-39» гэжэ онгосын космонавт-шэнжэлэгшэ капитан Жугдэрдэмидийн ГУРРАГЧА

Монголой Арадай Республикын эрхэтэн Жугдэрдэмидийн Гуррагча 1947 оной декабриин 5-да Булган аймагай Гурбан-Булаг сомондо малшанай бүлэдэ түрэhэн байгаа.

1968 ондо Монголой Арадай Армида алба хэхээр татагдаhан юм. Удаань Советскэ Союзда младша авиационно мэргэжэлтэдые бэлдэдэг сэрэгэй hургуули дүүргэбэ. 1972 ондо Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ Агаарай-Сэрэгэй академидэ hурахаяа ороо hэн. Тэрэнээ дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Монголой Арадай Армиин тусгаар авиационно эскадрилида авиационно түхеэрэлгэнүүдэй талаар инженерэй тушаалда хүдэлжэ эхилбэ.

Капитан Гуррагча — 1979 онhоо Монголой Арадай-революционно партиин гэшүүн.

1978 ондо Жугдэрдэмидийн Гуррагча «Союз» гэжэ онгосо, «Салют» гэжэ станци дээрэ hуужа, замбуулин соогуур ниидэхын тула Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбтэ hуралсажа захалhан байгаа. «Интеркосмос» гэдэг программаар hуралсалай курсые гүйсэд дүүргээ.

«СОЮЗ-39» ГЭЖЭ ОНГОСЫН КОМАНДИРАЙ НИИДЭЛГЫН УРДА ТЭЭ ХЭhЭН МЭДҮҮЛГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд болон ханинар!

Хоёр ороной — Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Монголой Арадай Республикын түлөөлэгшэд «Союз-39» гэжэ совет онгосоор замбуулинай дайда соогуур ниидэхэеэ мүнөөдэр замдаа гарахань. Энэ уласхоорондын экипажай командир байха үндэр этигэл найдабари намда олгогдоо.

«Салют-6» — «Союз» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хэхэ гээшэ «Интеркосмос» программаар бэелүүлэгдэжэ байгаа манай ниидэлгын гол зорилго болоно.

Арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг, шэнэ эрдэм мэдэсээр, нээлтэнүүдээр хүн түрэлтэниие баяжуулдаг шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд бидэниие, социалис оронуудай космонавтнуудые, урмашуулан зоригжуулна.

Социалис оронуудай космонавтнуудай хамтын ниидэлгэнүүд аха дүү арадуудай харилсаа холбооной, үнэн зүрхэнэй хани барисаанай улам бэхижэжэ байhые эли бодоор гэршэлбэ. Социализмын түлөөлэгшэдэй замбуулинай дайдада бэелүүлдэг политическэ үүргэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ нүхэр Леонид Ильич Брежневэй КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тэмдэглэhыень мэдэржэ байhандаа золтойбди.

«Союз-39» онгосын экипажай үмэнэhөө ингэжэ элидхэнэб: Замбуулинай замаар ниидэлгэдэ бэлэмбди, бидэнэртэ даалгагдаhан хүндэтэй, харюусалгатай даабариие дүүргэхын тула бүхы эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэбди.

«Союз-39» онгосын командир, СССР-эй летчик-космонавт Владимир ДЖАНИБЕКОВ.

«СОЮЗ-39» ГЭЖЭ ОНГОСЫН КОСМОНАВТ-ШЭНЖЭЛЭГШЫН НИИДЭЛГЫН УРДА ТЭЭ ХЭhЭН МЭДҮҮЛГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Намда, монгол коммунистда, Монголой Арадай Республикын эрхэтэндэ, уласхоорондын экипажай бүридэлдэ оруулагдажа, «Союз-39» гэжэ совет онгосо, «Салют-6» гэжэ замбуулинай станци дээрэ замбуулинай дайда соогуур ниидэхэ үндэр нэрэ хүндэ олгогдобо.

Энэ ниидэлгэ хадаа, түүхэтэ богонихон болзор соо феодализмhаа социализмда хүрэтэр зам гаталhан манай орондо гайхамшагта үйлэ хэрэг, монгол болон совет арадуудай ленинскэ хани барисаанай илан мандалгын толотомо жэшээ болоно.

Амгалан байдалай аша туhада замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ, хэрэглэлгэдэ бусад социалис оронуудтай хамта минии Эхэ ороной эдэбхитэйгээр хабаадажа байhанайнь түлөө асари ехэ омогорхол баяраар зүрхэ сэдьхэлни халижа байна. Замбуулинай замаар ниидэлгэээ МНРП-гэй болохоёо байгаа XVIII съездэ, манай арад зоной урда гэрэлтэ hайхан ерээдүйе нээhэн Монголой Арадай революциин илалтын алдарта 60 жэлэй ойдо зорюулнаб.

Үндэр этигэл найдабари олгоhонойнь түлөө МНРП-гэй Центральна Комитедтэ, Монголой Арадай Республикын правительствада, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Уласхоорондын экипажай бүридэлдэ орожо, «Союз-39» гэжэ замбуулинай онгосоор ниидэхээр бэлэмби, намда найдажа даалгагдаhан хүндэтэ даабариие дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ элсүүлхэб гэжэ элидхэнэб.

«Союз-39» онгосын космонавт-шэнжэлэгшэ, МНР-эй эрхэтэн Жугдэрдэмидийн ГУРРАГЧА.

ТҮЛ АБАЛГА ТҮЛЭГТӨӨ

...районой хонишод сагаан ... — февральда хонидоо ... галуулжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын ... «ургаса» хуряажа заhалай. Байгша ондо ажа... ... хонишод үнгэрhэн ... олон хурьга абаха зорилго урдаа табиба. Тиигэжэ район дотор ... дээрээ 3900 хурьга абаха, бүрин бүтэнөөр тэнжээхэ ... зорилготой. Гадна 100 эхэ ... бүриhөө 80—85 хурьга ... тэжүүлхэ социалис уялга ...

...февраль hарада хонишод... ... олон хурьга ... юм. Жэшээлхэдэ, Ле... нэрэмжэтэ колхозой ... гэжэ hууринда байр... коммунист Ким Жам... Базаровай отарада ... хонин харууhалагда... Мүнөө хонидойнь хахад... олониинь хурьгаланхай. — Абтаhан хурьгад яhала ... өөдэргэн. Хонидой ... тамир hайн даа. Бай... ... яhала hайнаар ... гдэнхэй,— гээд нүхэр ... хөөрэнэ. ... абаха үедэ эндэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд В. Хамаганов, Л. Цыбикова гэгшэд туhалхаар ерэнхэй.

— Ким Жамсаевич, тэрэнэй нүхэр Наталья Сыреновна яhала дүршэлтэй хонишод юм. Олон жэлэй хугасаа соо хонишоноор ажаллана,—гэжэ совхозой партийна эхин организациин секретарь С. Д. Самбаев хэлэнэ.

Мүн Ээрэ hууринда үбэлжэдэг хонишон Екатерина Пурбоевна Патархеевагай отарада хурьгад «адхаржа», 200-гаад болонхой. Энэ отарые районой РУС-ай коллектив шефтээ абанхай. Мүнөө эндэ хэлхеэ холбооной таhагай хүдэлмэрилэгшэ, тракторист А. С. Дамшаев ерээд, горитой туhаламжа үзүүлжэ байнхай.

«Улаан Аха» колхозой Булаг, Бүлэг-Шэбээ гэжэ газарнуудта байрладаг отаранuудта мүн лэ хурьгад олоор гаража эхилэнхэй. Буряадай АССР-эй габьяата малшан Владимир Бадмаевич Мунконовой, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаhан Сэрэн-Жаб Ошорович Доржиевай даадаг отара Бүлэг-Шэбээдэ олон жэлэй туршада үбэлжэдэг юм. Тиимэhээ эдэ хонишод өөhэдынгөө ажал хүдэлмэриие тон hайнаар мэдэдэг, хоорондоо мүрысэдэг.

— Үнгэрhэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаа hэмди. Мүнөө жэл эрхим амжалта туйлагдаха байха. Арбадахи табан жэлдэ бидэ hайнаар ажаллажа гараабди, — гээд хонишон Ирина Бальжировна хөөрэнэ.

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 1000 хурьга абажа түлжүүлхэ»— гэжэ «Коммунизм» колхозой хонишодой социалис уялганууд дотор бэшэгдэнхэй юм. Энэ колхоздо хонин ажалай түрүүшүүл олон. Аха нютагай түрүүшын зуутан Нима Цыденжапович Осохеев энэ колхоздо хүдэлдэг. Тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Мүн хонишон Аюр Шоёнович Гармаев эрхим дүнгүүдые туйлана. Тиихэдэ Хараhан hууринай хонишон Ажалай Алдар Солын III шатын орденой кавалер, коммунист Фёдор Бадмаевич Габанов hүүлэй жэлнүүдтэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абадаг болонхой.

Мүнөө үедэ колхоз дотор хурьга абалга түлэг дундаа. Хара-Хужар, Жалган гэжэ hууринуудай хонишод Сырен-Доржо Борисович Цыбденов, Нима Цыденжапович Осохеев гэгшэдэй отаранuудта зуу—зуу гаран хурьгад абтаа.

— Хонишодоймнай ажалай халуун хаhа эхилбэ гээшэл даа. Энэ үедэ шефүүднай—Орлигой эмхи зургаануудай коллективүүд туhалха ёhотой юм. Жэлгэндэ мүнөө хүдөө ажахын управлениин хүдэлмэрилэгшэд хамhалсана. Тиихэдэ районой соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын, ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха комбинадай хүдэлмэрилэгшэдые хүлеэнэбди, — гэжэ «Коммунизм» колхозой ахамад зоотехник К. Х. Сандаков хөөрэнэ.

Вл. ГАЛСАНОВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭРИЛТЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХАНДАХА

КПСС-эй Программа, Уставай эрилтэнүүдые, урда болоhон съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые, партийна байгууламжын асуудалнуудаар Л. И. Брежневэй хүдэлмэринүүд соо тодорхойлогдоhон заабари болон тобшололнуудые бэелүүлэн, манай областной партийна организаци зэргэеэ бэхижүүлхэ, партида абаха хэрэг hайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулна.

КПСС-эй горкомууд, райкомууд, партийна эхин организацинууд партида шэнэ хүнүүдые абаха асуудалда тон анхаралтайгаар хандадаг, тэрэнэй зэргэдэ орохоёо хүсэгшэдтэ зохихо эрилтэ табидаг болоо. Гадна КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудтай, залуу коммунистнуудтай хүмүүжүүлгын горитой хүдэлмэри ябуулна.

Партиин зэргын ургаха хэрэгтэ парти доторой мэдээсэл шухала үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Партийна олон эхин организацинууд партида шэнэ хүнүүдые абалгын хэрэгэй хэр байhан тухай, тэдэнэй доторой байдалда ямар хубилалтануудай болоhон тухай, партийнабэшэ эдэбхитэдтэй ябуулжа байhан хүдэлмэри тухай, хэдэй КПСС-тэ орохоёо бэлдэжэ байhан тухай партиин городской, районно комитедүүдтэ ходо мэдээсэжэ байдаг гуримтай. Тиимэ мэдээсэлнүүдэй үндэhөөр КПСС-эй горком гү, али райком эхин организацинуудтаа зохихо заабари үгэхэ, залан хүтэлбэрилхэ арга боломжотой болодог шуу.

КПСС-эй обком партиин зэргын ургалтые мүн лэ ходо шэнжэлжэ, зохихо заабари үгэжэ, хэмжээ абажа байдаг юм. 1978 оной ноябрь hарада болоhон КПСС-эй обкомой пленум «Партида абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар областной партийна организациин хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэжэ, зохихо тогтоол абаа hэн.

1976—1980 онуудай туршада областной партийна организаци дотор 10.955 хүн КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Тэдэнэй 56,5 процентнь хүдэлмэришэн зон. Октябрьска, Захааминай, Хэжэнгын, Хориин районно партийна организацинуудай, локомотив-вагон заhабарилгын заводой парткомой КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаhан хүнүүдэй 69—72 процентнь хүдэлмэришэд болоно.

Хүдэлмэришэдэй дундаhaa шэнэ гэшүүдые абаха оролдолго гаргахатаяа хамта, областной партийна организаци өөрынгөө зэргые түрүү колхозниггуудаар нэмээхэ асуудалда горитой анхарал табяа. Табан жэлэй туршада 1007 колхозниггууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан байна. Энэмнай партида абтаhан бүхы хүнүүдэй 9,2 процент болоно бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ комсомолшууд ба залуушуул партида улам олоор ороно. Хэрбээ 1976 ондо партида абтагшадай 59,5 процентнь комсомолшууд байhан hаа, үнгэрhэн жэлдэ тэдэнэй тоо 64,3 процент болоо.

Эдэбхитэй ажалша эхэнэрнүүд партиин зэргэдэ жагсана. Тэдэнэй партида оросо олошоржо байнхай 1980 ондо кандидадаар абтаhан бүхы хүнүүдэй 37,5 процентнь эхэнэрнүүд байгаа. Тэрэшэлэн арадай ажахын hалбаринуудта хүдэлдэг инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон бусад мэргэжэлтэдэй партида олоороо орохо эрмэлзэлтэй байhаниинь hайшаалтай. Нёдондо абтаhан бүхы кандидадуудай дунда тэдэнэй тоогой 30,8 процентдэ хүрэhэн ушар дээрэ хэлээшые баримтална.

Мүнөө областной партийна организаци 48.774 коммунистнуудhaa бүридэн нэгэдэнэ. Жэлhээ жэлдэ промышленна предприятинуудта, барилга дээрэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ ажалладаг коммунистнуудай тоо улам олошороо. Энэ hайн жэшээнэй хубилалта гээшэ. Нигэжэл арадай ажахын али бүхы hалбаринууд дээрэ, коллективүүдэй нийтын ажабайдалда үзүүлэгдэдэг партийна нүлөө үргэдхэхэ зорилго бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Гэхэтэй хамта зарим райкомуудай, партийна эхин организацинуудай партида шэнэ хүнүүдые абаха талаар ябуулдаг хүдэлмэри партиин табидаг мүнөөнэй үе сагай эрилтые харюулмаар бэшэ байдалтай. Парти доторой энэ шухала хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалша коллектив бүхэнэй саашанхи хүгжэлтые, үйлэдбэриин байдал болон урдахи зорилгонуудые хараада абадаггүй дутагдалтай. Нийтын үйлэдбэриин али участогайнь партийна нүлөө дээшэлүүлхэ шухала байhыень тодоор элирхэйлхые оролдоногүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Энээнhээ уламжалан промышленностиин, хүдөө ажахын үйлэдбэриин шухала hалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийна хүнүүд үсөөн байhан хэбээрээ. Барилгын эмхинүүдэй, колхоз болон совхозуудай партийна зарим организацинууд үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ ажаллажа байhан эрхим мэргэжэлтэй, түрүү хүнүүдые партида абажа, зэргэеэ ургуулха, бэхижүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

Партида hаалишадые, хонишодые, үхэр адуулагшадые, механизаторнуудые, барилгашадые, модо бэлэдхэгшэдые абалга нёдондо урзанданайхиhaa үсөөрөө.

Хэрбээ 1980 ондо республика дотор КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан хүнүүдэй 66,7 процентнь хүдэлмэришэд ба колхозниггууд байбал, харин Баунтын райондо миил 48,8 процент болоо. Загарайн, Улаан-Үдын районно партийна организацинуудай хүдэлмэриие энэ ушарта хангалтатай гэхын аргагүй.

Комсомолшуудай дундаhaa партида шэлэн абаха хэрэг зарим тээгүүр баhал оирагүй байдалтай. Жэшээнь, Баунтын райондо жэлэй туршада партида абтаhан хүнүүдэй 41,5 процентнь ВЛКСМ-эй гэшүүд байгаа. Загарайн, Ахын, Хойто-Байгалай партийна организацинууд энэ асуудалда анхаралаа багаар хандуулна.

Үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ хүдэлдэг хүнүүдэй дунда зарим парторганизацинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэри ябуулна. Бухэли жэлэй туршада КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэ hаалишаниие, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэ хонишониие, Гусиноозёрскын горкомой дүрбэн механизаторые партида абаhан ушарта hайн сэгнэлтэ үгэжэ боломоор аал? Тиихэдэ барилгашад КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар тон үсөөнөөр абтана. Энэ талаар КПСС-эй Советскэ, Хяагтын, Яруунын райкомуудай хангалтагүй ажал ябуулгые онсолон тэмдэглэмээр.

Зүгөөр партийна организацинуудай хүдэлмэри халаа шэнэ хүнүүдые партида абалгаар хизаарлагдаха ёhогүй байhаниинь мэдээжэ. Бидэ залуу коммунистнууд тушаа үдэр бүриин анхарал хандуулха, тэдэнэй политическэ талаар хатуужалгын, хүмүүжүүлгын түлөө али болохо бодото хэмжээнүүдые абаха зэргэтэйбди. Тиимэлээ партийна олонхи эхин организацинууд, КПСС-эй райкомууд энэ шухала хэрэгтэ hаналаа ходо табижа байдагынь hайшаалтай.

Мүнөө республика дотор залуу коммунистнуудай 103 hургуули байгуулагданхай. Тэдэнэй 22-ынь КПСС-эй райкомуудай, горкомуудай дэргэдэ хүдэлнэ. Бэшэниинь томо парткомуудай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй юм. Эдэ hургуулинуудта хамтадаа 4800 гаран КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд, залуу коммунистнууд hурана.

КПСС-эй Октябрьска, Советскэ, Железнодорожно райкомуудай дэргэдэ байгуулагдаhан hургуулинууд hайнаар хүдэлнэ. хэшээлнүүдынь эмхитэйгээр үнгэрнэ. Гэхэтэй хамта зарим hургуулинуудай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии байhаар. Һуралсалайнь программа мүнөө сагай эрилтэдэ зохимо бэшээр табигданхай байдаг. Удаан саг соо хэшээлнинь үнгэргэгдэдэггүйшье ушар олон үзэгдэнэ.

КПСС-тэ шэнэ хүнүүдые абаха хэрэгтэ партиин зарим райкомууд, партийна эхин организацинууд харюусалгагүйгөөр, халирхайгаар хандана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мэдүүлгэ бариhан хүнүүдэй даамгай хүдэлмэри ябуулдаггүй, тэдэнэй политическэ, зан заншалай шэнжэ шанарые гүйсэд шэнжэлэн, мэдэнгүйгөөр, яаруу шамдуугаар хэрэгынь бүтээжэрхихэ ушарнууд үзэгдэдэг. 1980 ондо КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан хүнүүдэй 91-нэйнь партиин зэргэhээ гаргуулhан баримта хадаа заагдаhан дутагдалай зүб байhые гэршэлнэ.

КПСС-тэ орохо дуратайшуул улам олошорно. Энэ эрмэлзэлэй саашадаа ургаха байhаниинь элитэ. Гэбэшье партида абалгада, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй райкомууд, партийна эхин организацинууд тон харюусалгатайгаар хандаха уялгатай. Парти доторой ажабайдалай үндэhэн шухала хүдэлмэридэ ёhын тэдысэ хандажа яашье болохогүй байhые КПСС-эй XXVI съезд дахинаа дабтан батадхаа.

Ц. ЦЫБИКОВ,
КПСС-эй обкомой секторые даагша.

КОЛХОЗУУДАЙ ТООСООТО СУГЛААН

ДУТАГДАЛНУУДАА ТҮРГЭНӨӨР УСАДХАХА

Тоосоото hунгалтын суглаан дээрэ элидхэл хэhэн «Маяк» колхозой түрүүлэгшын орлогшо, ахамад зоотехник **Н. Б. Ангрускаев,** мүн эндэ үгэ хэлэhэн хүнүүд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэhые тэмдэглэхэ зуураа, үйлэдбэридөө бии байhан арга боломжонуудта, дутагдалнуудта онсо анхаралаа хандуулhан байна. Юуб гэхэдэ, 1980 ондо мяха, hү болон нооhо үйлэдбэрилхэ, мяха, hү гүрэндэ худалдаха түсэбүүд дүүргэгдээгүй үлэhэн байгаа бшуу.

Колхоздо hү hаалиин дүрбэн фермэ бии. Колхоз бүхы дээрээ урда жэлэйхиhээ үнеэн бүриhөө аяар 315 килограмм hү бага абаа гэхэ гү, али 2139 килограмм hү hааhан байна. Энээнэйнь шалтагаан юуб? Малай тэжээл дуталдахаhaa гадна, тэрэ муугаар буйлуулагдана. Фермэнүүдые даагшад, зоовет-мэргэжэлтэд уялгата хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр, hаалишадта эрилтэ багатайгаар хандана гэжэ шүүмжэлэгдэә. Үнеэдые уhалха, наг шэбхыень сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд ходо эбдэрнэ, саг соогоо заhабарилагданагүй. Нарай тугалнуудые эдеэлүүлхэдэ ехэ hүн гаргашалагдана. Һүнэйнь оройдоол 42 процент нэгэдэхи сортоор гүрэндэ тушаагдаhан байна. «Бурводстрой» трестын Кабанскын ПМК-гай гэмээр 1979 онhоо хойшо Далахайн hү hаалиин комплексын түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Тиимэhээ тэрэ ашаглалгада үгтэнэгүй. Сагаан-Уhанай болон Хонгоодорой МТФ-нүүдэй үнеэд үни хада эндэ табигдаха аад, хуушан, муу байрада байлгагдаhаар зандаа.

—Зундаа үнеэдээ бэлшээхэ газарнай багадана, — гэжэ Сагаан-Уhанай фермые даагша **Л. В. Булгутова** хэлэбэ. — Бүтүү-Нуга гэжэ газарта зуhадагбди. Теэд тэндэ оройдоол 5 гектар бэлшээри бии. Силосэй шанар муу.

—Манай Гужарай фермэдэ тэжээл буйлуулха цех хүдэлгэгдэнэгүй, — гэжэ залуу hаалишан **Г. С. Ермакова** хэлэбэ. — Зундаа hү хүргэхэ түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнэгүй. Хэдышье оролдоо hаамнай, hүмнай хоёрдохи сортоор абтана. Залуушуулые урмашуулма hайн эрхэ байдалай үгы дээрэhээ малшад дуталдана. Гэр байра үсөөн. Хуушарhан клубтамнай үргэн экрантай кино харуулагданагүй. Худалдаа наймаанай болон ажаhуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүдээр малшадые мууса хангана гэлсээ.

Эдэнэрэй хэлэhэн үгые Далахайн hү hаалиин фермые даагша **Е. Х. Мункуева** дэмжээд, үнеэдые адуулдаг хүнүүдые ямаршье шалтагаангүйгөөр ажалhаань болюулна, механизаторнууд hолоомо муугаар зөөнэ, зайн гал ходо унтаржа, ажалдамнай уршаг татана гэжэ шүүмжэлээ.

Тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэhэнэй ёhоор, үнгэрэгшэ жэлдэ тус бүреэ 301 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүд гүрэндэ тушаагдаhан байна. Энэ бага гээшэ ааб даа. Теэд юундэ мал бага шэгнүүртэйгээр тушаагданаб гэhэн асуудал гараа. Колхозой эрхим малшад Н. Г. Пятницкий, Д. М. Истомин, А. М. Ермаков гэгшэд холын бэлшээридэ хашараг бүхэнөө сүүдхэдэ дунда зэргээр 816 граммаар нэмээhэн байна. Зүгөөр гүрэндэ тушаагдаха малые үбэлдөө шахан таргалуулха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Энэ талаар хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозhоо жэшээ абахаяа яанаб.

Гадна мяха үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэгдээгүй үлэhэн ушар олон малай гарзада ороhонhоо болоо.

Тэрэшэлэн эхэ мал олоороо hубайрна. Жэшээнь, зуун эхэ мал бүриhөө нёдондо 78 тугал, 82 хурьган, 67 унаган абтаа. Энэнь урда жэлэйхиhээ нилээд үсөөн болоно.

Мал ажалай хүгжэлтэ механизаторнуудай ажалтай нягта холбоотой ааб даа. Таряа талха, үбhэ тэжээл элбэгээр үйлэдбэрилөөгүй hаа, мяха, hү болон нооhо элбэг ехээр абахагүйш. Энэ тус колхозой жэшээ дээрэhээ элеэр харагдана. 1979 ондо ургаса багаар абтаhанhаа нёдондо мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ доошоо ороо бшуу.

Зүгөөр үнгэрэгшэ жэлдэ таряалан, сабшалан дээрэhээ яhала hайн ургаса абтаа. Гектар бүриhөө 16,9 центнер орооhо таряан хуряагдаа. Энэнь урда жэлэйхиhээ 12 мянга гаран центнерээр ехэ болоно. Мүн үбhэ тэжээлшье ехээр бэлдэгдээ. Тиигэжэ байгша ондо мал ажалдаа hайн үрэ дүнгүүдые туйлаха аргатай.

—Бидэнэр бүхыдөө 8000 гаран центнер hайн шанартай үбhэ абабал, нийтынгээ малые хүсэд хангаха байнабди, —гэжэ Далахайн отделениие эрхилэгшэ **С. Д. Укоев** хэлэбэ. — Үбhэ хуряалга дээрэ техникэ дуталдана. АВМ тодхохо байгаабди. Витамин элбэгтэй ногооной гурил ехэ бэлдэгдэхэ hэн. Силос дарахадаа hолоомо хэрэглэнэгүйбди.

—Шэнэ газар ашаглажа, олон жэлэй ногоо тарибал, ехэ үбhэ бэлдэхэ аргатайбди, — гэжэ колхозой ахамад агроном **К. М. Дагаев** хэлэбэ. — Мүн сабшалангаа hайнаар уhалха хэрэгтэй. Энээнэй түлөө үшөө 3 булуур станци худалдажа абаха шухала. Силос болгохоор наран сэсэг ехээр тариха арга бии. Тэрэ манда hайн ургаха гэжэ мэдэгдэнхэй.

Үбhэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абаха талаар үшөөшье дутагдалнууд бии. Жэшээнь, сабшалан hайса үтэгжүүлэгдэнэгүй, ехэ ногоон малда гэшхэгдэнэ, заха булан газарай ногоон сабшагдангүй үлэшэнэ. Тэжээл үйлэдбэрилгэ мүнөө хүрэтэр бэеэ даахан үйлэдбэриин hалбари болгогдоогүй байhаар гэжэ хэлэгдэә.

Колхозой тоосоото суглаан дээрэ барилга тухай, ажахын мүнгэн зөөриие зүбөөр, эзэн ёhоор хэрэглэхэ, экономическа хүдэлмэри hайжаруулха, мэргэжэлтэдэй, правлениин гэшүүдэй, жолоошодой үүргэ ба харюусалга дээшэлүүлхэ тухай хэлсэгдээ.

Тус суглаанда КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Таханов,** республикын hүнэй промышленностиин нэгэдэлэй генеральна директор **Б. Д. Ангархаев** гэгшэд хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэ хүдэлдэг арадай университет «Манай үеын хүн» гэжэ нэрэтэй юм.

Жэл бүри 200-гаад хүн найман жэлhээ үлүү хүдэлжэ байhан тус университедтэ hурадаг. Шагнагшадай дунда нарин сэмбын комбинадай залуу хүдэлмэришэд, медицинскэ училищиин, хэлхээ холбооной электротехникумэй, хотын техническэ мэргэжэлэй 7-дохи училищиин hурагшад бии.

Зүүн Сибириин соёлой институдай доцент, педагогическа эрдэмэй кандидат Михаил Моисеевич Шмулевич эдэ жэлнүүдтэ университедэй саг үргэлжын хүтэлбэрилэгшэ, эмхидхэлшэ байhан.

— Программын ёhоор хэшээлнүүдтэмнай үргэн олон асуудалнууд харагдадаг. Мүнөө КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые шудалжа эхилээбди, — гэжэ Михаил Моисеевич хөөрэнэ.

Юрэ хэлэхэдэ, шагнагшадай эрдэм мэдэсые баяжуулха, Коммунис партиин политикатай, манай Конституциин совет эрхэтэндэ түхөөhэн эрхэнүүд ба уялганuудтай тэдэниие танилсуулха, манай ороной дайшалхы болон ажалай ёhо заншалнуул дээрэ хүбүүд, басагадые ами наhанай элэбхи түгэс зорилготойгоор хүмүүжүүлхэ гээшэ университедэй хэшээлнүүдэй зорилгонь юм.

Лекцинүүдhээ гадна «түхэрээн столой» дэргэдэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байна. Тэндэ хабаадагшад табигдаhан асуудалаар өөhэдынгөө hанамжа, бодолнуудые хэлэлэг, заримдаа арсалдадагшье.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ХУБИТАЯА ОРУУЛНА

Жэшээнь, «Эрэлхэг зориг» гэhэн нэрэтэй хэшээл тон hонирхолтойгоор үнгэрбэ. Манай нютагай Николай Лимонов, Николай Петров тухай баримтата хөөрөөн шагнагшадта дурадхагдаба.

Хилэ сахигшын эхэ Мария Захаровна Петровагай Дамански аралда болоhон үйлэ хэрэгүүдэй үедэ тэрэнэй хүбүүн Николайн харуулhан баатаршалга тухай хөөрэхэдэнь, залуушуул сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнаба.

Мүнөө үеын корчагинтан, локомотив-вагон заhабарилгын заводой үрэмдэгшэ Николай Лимоновой гайхамшагта хуби заяантай танилсахадаа, дайгүй амгалан сагташье баатаршалга гаргаха арга боломжо бии байдаг гэжэ залуушуул ойлгобо. ЛВРЗ-гэй музейн директор А. Г. Студенников Лимоновто хабаатай документнүүдые харуулба.

Һонирхомоор намтартай хүнүүдтэй уулзалганууд арадай университедтэ үниндhөө хойшо заншалта болонхой. Жэшээнь, Совет ороной Үндэhэн Хуули тухай хэшээлдэ граждан дайнай ветеран И. В. Ченкиров Н. И. Мункоев хоёр хабаадажа, үнгэрhэн үе саг тухай дурдалганuудаараа хубаалдаба.

Октябрьска райсоведэй депутадууд А. В. Собенникова Г. В. Лаптева хоёр эндэ болоhон нэгэ уулзалгын үедэ Совет засагай зургаануудай байгууламжа тухай залуу үетэндэ хөөрэжэ үгэбэ, манай байгуулалтын ёhотойл арадай засаг түрэ байhыень харуулба.

«Совет түсэбтэ табан жэлнүүд — социализм ба коммунизм байгуулгын баатарлиг шатанууд» гэhэн аман үгын журналай болоходо, эхин түрүүшын түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ совет хүнүүдэй шэн габьяата ажал, КамАЗ, Байгал-Амарай түмэр зам гэhэн агуу ехэ барилганууд тухай хөөрэжэ үгэбэд.

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад залуушуултай уулзажа, Байгалай ба Хойто-Муяын тоннелинүүдэй барилга, БАМ-ай дэргэдэ бодхоогдожо байгаа шэнэ хото, тосхонууд тухай, Ленинскэ комсомолой урядаар ерэhэн залуу барилгашадай шударгы ажал, ажабайдал, амаралта тухай хөөрэбэ.

Залуушуулай үзэл бодолой ба оюун сэдьхэлэй талаар хүмүүжүүлгын хэрэгтэ тус университет горитой хубита оруулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. БЕЛОУСОВ,
арадай университедүүдэй республиканска соведэй секретарь.

Улаан-Үдын гахайн «Южный» комплексын ажалай түрүүшүүлэй нэгэн А. Я. Антоновые манай фотокорреспондент Н. Дригеновэй фото-зураг дээрэ харанат. Анатолий Яковлевич дүй дүршэлөөр баян, үйлэдбэриингөө түсэб, абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлдэг жолоошон гэжэ ажахыдаа суурхадаг юм. Тэрэ арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ илажа гараhан байна.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАДАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бага-Наринай hү hаалиин фермын комсомол-залуушуулай коллективые залуу коммунист А. П. Черепанов хүтэлбэрилдэг юм.

Тус коллектив үнгэрэгшэ январь hарада hү hааха түсэбөө 125 процент дүүргэә. Эндэ комсомолшууд С. Очирова, С. Вампилова, Н. Банзаракцаева, Д. Намсараева, Д-Ц. Ринчинова гэгшэд ажалдаа үндэр дүн туйлана. Тэдэнэр Ториин совхозой Хара-Уhанай фермын комсомол-залуушуулай гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжээд, үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 950 килограмм hү hааха гэhэн уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Н. ДОРЖИЕВ,
Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой эмхиин секретарь.

Үдэр үнгэрхэ бүри хабарай хүдэлмэри улам дүтэлжэ байнхай. Республикымнай ажахынууд нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха, тошо хаяаха, hургаар бэлдэхэ ажал ябуулжа эхилhээр үнинэй. Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхоздо энэ хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байhан тушаа манай корреспондент hаяхан тус ажахын луговодуудай бригадые даагша Н. П. Гомбоевтой уулзажа, тэрэнэй хөөрөөдоро толилбо.

ТЭЖЭЭЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭДЭ ОНСО АНХАРАЛ

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

— Нуга сабшалан дээрээ эзэн ёhоор ажаллаhан хүнүүд үбhэ ногоо элбэгээр ургуулжа шададаг гээшэ. Манай ажахы hүүлэй жэлнүүдтэ энэ hалбаридаа онсо анхарал хандуулдаг болонхой. Бидэндэ 1953 гектар сабшалангай газар даалгагданхай, тэрэнэймнай 1855 гектарынь уhалагдадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэндээ 4 мянга гаран тонно наг шэбхэ, 500 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ гаргаа hэмди. Май—июнь hарануудта шадаха зэргээрээ сабшалангаа hубаг ханаабуудаараа уhалаабди. Теэд нёдондо жэлэй ган гасуурhaа болоhо, нарин гол горхонууднай хаташоо hэн. Энээнhээ уламжалан, үндэр ургаса абажа шадаагүйбди. Тиимэhээ малай тэжээл манда үшөөл дуталдаhаар. Манай бригада үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы сабшалан дээрэhээ 26,2 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 13,6 центнер үбhэ хуряажа абаhан байна.

Байгша ондо баян ургаса абаха арга бии. Мүнөө үедэ шэнэ ургасын hуури табигдажа байна. Январь hарада болоhон республикын агрономуудай зүблөөн дээрэ бата найдамтай тэжээлэй бааза байгуулха тухай ехэхэн хөөрэлдөөн болоо hэн. Тэрэ суглаанай шиидхэбэринүүдые ба зүбшөөлнүүдые ажалдаа хэрэглэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ даалгагдаhан сабшалан дээрэhээ 31 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриhөө 15 центнер үбhэ хуряахаар хараалнабди. Тэрээ бэелүүлхын тула намарhaа хойшо 4548 тонно наг шэбхэ, 200 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ гарганхайбди. Үшөө март — апрель hаранuудта 500 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаар хараалагданхай. Һубаг ханаабууд сэбэрлэгдэхэ, заhабарилагдаха юм. Мүнөө сабшалангаа хорёолхо 5500 hургааг бэлдэгдээ. Эндэ бригадымнай 6 луговод хабаадана. Март hарын тэнгээр коллективнай бултадаа сугларжа, 18 километр утатай посхоод заhабарилжа захалаа.

Асуудал: энэ ажалаа ямар хүсөөр, яажа бэелүүлхэ болонобта?

Харюу: манай бригада оньhон техникээр элбэг юм. Манда 2 гэнжэтэ, мөөртэ 4 трактор, 2 бульдозер, Т-25 түхэлэй 6 трактор бии. Мүнөө 2—3 тракторhaа бэшэниинь ондоо ажалда хабаадуулагдана. Минии хүтэлбэри доро 19 луговод ажалладаг.

Асуудал: бригадынгаа луговодууд тухай хөөрэжэ үгыт?

Харюу: манай коллективтэ дүршэлтэйшье, залуу бэрхэшье хүбүүд олон. Тэдэнэй дундаhaa нэрлэбэл, Дугар Ванеев үнгэрэгшэ жэл даалгагдаhан газарайнгаа гектар бүриhөө 18 центнер, Гомбожап Санжеев 20,5 центнер, залуу луговод Валерий Дашиев 24 центнер үбhэ абаhан байна. Жэл бүри манда залуу хүбүүд хүдэлхээ ерэдэг. Тэдэнэртэ бүгэдөөрөө туhалхые оролдогшобди.

Асуудал: партиин XXVI съезд дээрэ баталан абтаhан документ дотор: «Колхоз болон совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай hалбариин шэнжэтэй болгохо» гэжэ бэшэгдээтэй. Энээн тушаа юу хэлэхэ байнат?

Харюу: энэ тон зүб. Тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай hалбари болгожо, бүхы талаhаань тэрэниие хүгжөөбэл, нийтынгээ адууhа малые үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангаха арга бии болохо hэн. Манай луговодуудай бригада үргэдхэгдэжэ, тусхай цех болгогдохоор хараалагдана. Мүнөөшье манда оньhон техникэ үгтэнхэй. Луговод бүхэндэ сабшалан даалгагданхай. Өөhэдынгөө хүсөөр газартаа культуртехническэ хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэйбди. Энэ ажалаа бүри ехээр үргэдхэхэ зорилготойбди. Нигэжэ нуга сабшалан дээрээ hайнаар, үнэн зүрхэнhөө оролдожо ажаллаад, саг үргэлжэ хүрьhыень hайжаруулжа, хүсэд ундалуулаад байбал, үндэр ургаса заатагүй абтаха гэжэ мэдэнэбди. Тиимэhээ тэжээлэй бата найдамтай бааза байгуулжа, партиин хараалhан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ гээшэ манай мүнөөдэрэй гол уялга болоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. В. ПАХЕЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна болон хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Пахеев Алексей Васильевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной мартын 16.

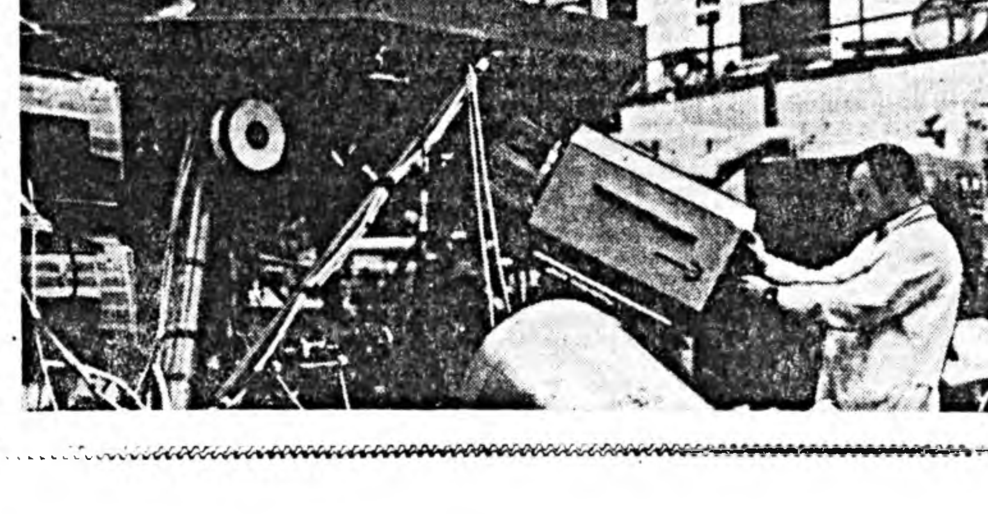

Совет орон дотор

ПОДПОРОЖИ (Ленинградска область). Эндэхи соёлой байшангай эдиршүүлэй студиинхид нютагайнгаа суута хүн, партиин XXVI съездын делегат фрезеровщик А. Пименовтэ зорюулан, шэнэ баримтата фильм буулгаба. Һаяхан энэ фильм олонoй үзэмжэдэ түрүүшынхеэ дурадхагдаба. Түрэл хизаарайнгаа суута хүнүүдтэ зорюулhан хүндэлэлэй галерейн үшөө нэгэ фильм нэмэгдэ гээшэ. Энэ районой городской болон хүдөөгэй hургуулинуудай мэргэжэлдэ дадалтайгаар үхибүүдые hургаха кабинедүүд иимэ фильмүүдые hуралсалдаа хэрэглэнэ.

РИГЭ. Ростогой ба совет табан портын—Ригын, Калининградай, Клайпедын, Вентспилсын, Мурманскын—коллективүүд 1981—1982 онуудай интернациональна социалис мүрысөөнэй договор баталба. Суднануудай ашаа тээлгые, буулгалгые түргэдхэхэ, ажалай шанарые культурые дээшэлүүлхэ үүргэнүүдые коллективүүд аба...

ЛЕНИНГРАД. Эндэхи ... дөө ажахын институдай эрдэмтэдэй зохёон бүтээhэн «Нева-304» гэhэн прибор тракторай двигателиин эбдэрэлниие тон зүбөөр харуулна. Энэ прибор двигателиин детальнуудай элэhэниие, тоhоной соонь ямар холисын байhые, ниие тэрэ доро элирүүлнэ. Хэмжээгээрээ багахан приборооор мастер-заhабаргалагша техникые поли дээрэнь шэнжэлэн үзэхэ аргатай болоно. Энэ прибор заводто туршалга гараад, олоор бүтээн гаргагдахаар үйлэдбэридэ зууршалагдаа.

КАРШИ. Шэнэ газар ашаглагдаhан Касан городто эмнэлгын комплекс ашаглалгада тушаагдаа. Олон дабхар байшан гэртэ больница, поликлиникэ ороно. Һүүлэй үедэ Каршинска талын городууд болон хүдөө тосхонуудта элүүржүүлгын хэдэн арбаад байшангууд бодхоогдоо. Тэдэнэй тоодо олон шэнгүүдые hэргылэн эмнэхэ хүүгэдэй больница ороно.

ПОШКАР-ОЛА. Марийн Эпаево нютагта худалдаа наймаанай шэнэ түб толлогдобо. Ужам hаруул байшан соо столово, магазин оршоно. Хүдөөгэй кооператорнууд худалдаа наймаанай болон эдеэ хоол бариха залнуудые зохидоор hайханаар шэмэглэн гоёобо. Энэ тосхондо үшөө нэгэ шэнэ барилга—хилээмэнэй завод ашаглалгада тушаагдаа. Энэ завод оршон тойроной тосхонуудые хилээмээр хангана. Үнгэрhэн табан жэлдэ автономито республикада далан магазин, хори гаран столово баригдаhан байна.

ЖИТОМИР. Эндэхи Мичуринай нэрэмжэтэ колхозой hүнэй фермын оператор Л. Стельмахта үнеэ hаадаг тусхай аппарат барюулагдаба. Үнгэрhэн түсэбтэ хоёр табан жэлэй туршада түрүү hаалишан миллион килограмм hү hааhан, үнеэн бүриhөө hү hаамаа 7700 килограммда хүргэhэн байна.

ЛЕНИНСКИЙ (Таджик ССР). «Ленинград» колхозой түб участогта ажаhуудалай шэнэ квартал урган бодобо. 40 гэр бүлынхидтэ hаяхан шэнэ гэрэй түлхюурнүүд барюулагдаа. Оршон тойрон гурбан кишлагай хүн зон ажаhууха тосхониие барилгашад мүнөө бодхоожо эхилбэ.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин таряашад хабарайнгаа тарилгые эхилбэ. Обёос, горох болон олон жэлэй ургамалнуудай hайн шанартай үрэhэ хүрэнгөөр тарилгадана. Терек мүрэнэй талын газарта энэ жэлдэ түрүүшынхиеэ тэжээлэй белогоор баян рапс, соя ургамалнууд ехэ талмайда тарилгадахань.

ТАЛДЫ-КУРГАН. Кукуруза болон олон жэлэй ногоон ой плантацинуудай мянган гектар газар уhалха уhалуулгын түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэжэ зонын эхин табигдаба. Джунгарска Алатаугай хадата ... лада, газар доороhоо уhан ... доhон байна. Эндэнь түхеэрэлгэ ашаглагдажа эхилhэн Гуша мянган гектар газар ундалуулха уhанай нөөсэ эндэ бии. Республикын хүдөө ... гаторнууд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ газар дорохи ... сэ уhаар срэ гаран гектар газар ундалуулхаар шиидэнхэй.

(ТАСС)

МОСКВА. СССР-эй Наукануудай академиин Лебедевэй нэрэмжэтэ Физическэ институтда «Дельфин-1» гэhэн хэлэй хүсэтэ лазерна түхеэрэлгэ тодхогдобо. Энэ түхеэрэлгэ электронико, оптико болон тон нарин механикын үндэhөөр бүтээгдэнхэй. Иимэ лазер термоядерна реакци хүтэлбэрилхэдэ хэрэглэгдэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түхеэрэлгын камера харуулагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

Уран зохёолой хуудаһан

МҮНӨӨДЭР РЕСПУБЛИКЫН ЗАЛУУ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ XI КОНФЕРЕНЦИ ЭХИЛХЭНЬ

СОВЕТСКЭ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд ... нүхэр Л. И. Брежневэй ... элидхэл улам дэлгэ... хүгжэн байгаа марксизм-... ленинизмын сурталда гайхам... сэн хуудаһануудые нэ... научна коммунизмын ... үндэһэндэ, тэрэниие бо... дээрэ бэелүүлхэ яба... горитой нэмэри боложо ... XXV съездын түүхэтэ ... бэринүүдые бэелүүлхэ ... манай партиин гарга... баатарлиг ехэ ажал ябуул... тэрэ элидхэл дотор тодо ... оор элирхэйлэгдэбэ, һүү... арбан жэл соо совет ... бүтээһэн гайхамшагта дэрээр сэгнэгдэбэ. Тиихэдэ манай уран зохеолшодой байгуулһан зуун табин номууд— роман, повесть, поэмэ, шүлэгүүд түбэй болон Буряадай номой хэблэлнүүдтэ хэблэгдээд, орон соохи олон түмэнэй дунда таража байна, олониитын зүгһөө һайшаалда хүртэнэ.

ЗДЭ бүгэдые — Эхэ оронойнгоо эршэ зоригой хүсые нэмээлсэжэ байһан манай совет хүнүүдые, тэдэнэй ажалай габьяае уран зохёол соогоо удхалан гаргаха гээшэ бидэнэй арюун зорилго, ами наһанай хэрэг. Энээн тухай

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫЕ ДУУДАЯ!

...н үйлэ хэрэгүүд харуу... ...даба, уласхоорондын мү... ...уевын байдал, дэлхэйдэхи ...волюционно хүгжэлтэ али ... талаһаа шэнжэлэгдэбэ, ...ай орондо коммунизм бай... ...ын хурдан түргэн даб... ...ые зоригжуулмаар тү... ...шараануудтабигдаба.

...йлажа гараһан бүхы ...манай онсо өөрымнай ажа... ...бүтээгдээ, онсо өөрым... ...шуһаар хамгаалагдаа юм ...манай арад мэдэнэ», — ... элидхэл соо хэлэгдэнэ. ... өөрымнай ажалаар, ... өөрымнай шуһаар...» — ... жабхаланта үгэнүүд ... дээгүүрнай үргэн дэли... ...жэгүүрээр ниидэн та... ...Тэрэ жэгүүрэй дэлисэ ...нинь дуун хүгжэм, шү... ...зохёол болоҗо ханхинана.

...ай Буряадай 48 мянган ...коммунистнуудай нэрые ...түлжэ, Байгалай үмэнэхи ...н ажалай түрүүшүүл — ...-Үдын авиационно заво... ...хүдэлмэришэн Бардунае... ...Загарайн «Татарский ...карьероуправлениин ав... ...шинын жолоошон Базы... ...Баргажанай районой ...Марксын нэрэмжэтэ ...зой ахалагша хонишон, ...алис Ажалай Герой Сан... ...агай, Буряадай Гүрэ... ...оперо, баледэй академи... ...театрай дуушан, РСФСР-... ...радай артист Дашиевай ...бусад нүхэдэйнгөө ...ын делегадуудай дунда ...ажа байхые харахада, ...орхолтой, урмашалтай ...а. Манай бүхы делега... ...ай ажалай амжалтанууд ...да жэшээ боломоор. ...эн үгэдөө хүрөөбди!» — ...нэгэн жэгдээр харюуса... ...үгэдөө хүрэхэ гээшэ ком... ...стын жэнхэни журам ёһо ...ноой.

...ай республика дээрэ ...д үзэхэдэ, үнгэрһэн ар... ...ан табан жэлэй түсэбүүд ...алта түгэсөөр дүүргэгдэв. ...кэ ехэтэй бүхэриг ажа... ...ша габьяагаар, бүхэсо... ...удха шанартай үйлэдбэ... ...томо-томо барилганууд ...оргдоо.

...дөө ажахы дээрэ абажа ...хада, республикын кол... ...уд болон совхозуудта 62 ...н толгой эбэртэ томо ... 330 мянган хонидой, 60 ...н гахайн, 576 мянган ...удай багтан үдэхэ бай... ...уд ашаглалгада оруулаг... ...Гадна адууһа мал үсхэбэ... ...шэнэ-шэнэ комплекс ...бии болоҗо байна. ...жэл соо хүдөө нютагуу... ...ай электро дамжуулгын ...н мянган километр утаһан ...ооод, зайн галай хүсэн, ...һудаһан соогуур хаба ...оруулан гүйдэг шуһан ...урдажа байна.

...дэм ухаанай болон ис... ...по, литература, соёл бол... ...ролой «сажан үргэн ал... ...удай» түбэрөөн Байгалһаа ...саагуур зэдэлэн дуул... ...СССР-эй Наукануудай ...иин Сибириин отделе... ...Буряадай филиалай эр... ...д жара гаран темэнүү... ...эрдэм-шэнжэлгын хү... ...ори ябуулһан байжа, тэ... ...нь табин дүрбэниинь ...лтатай түгэсхэгдөөд, ара... ...ажахыда гүйсэд хэрэг... ...иээр шанартай гэжэ үн...

«Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон ба дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд» соо эли тодоор, дэлгэрэнгы һонороор заагдана.

«Манай үе сагай хүнүүдэй яларма образуудые бүтээжэ харуулха ябадалда зохёол урлалай хүдэлмэрилэгшэдэй амжалтанууд хэлсээнгүй ехэ. Тэдэнэй найруулһан зохёолнууд уладзоной зүрхэндэ орожо, үргэн ехэ хөөрэлдөө гаргадаг, мүнөө үе саг, ерээдүй үе саг тушаа бодол түрүүлдэг байна.

...Тиимэ зохёолнуудай геройнууд элдэбын — барилгашад-дархашууд, улаан бригадир болон колхозой түрүүлэгшэд, түмэр замай хүдэлмэришэн болон сэрэгэй офицер, летчик болон томо эрдэмтэн байна. Тиигэжэ ном уншашад гү, али зүжэг харагшад өөһэд өөһэдынгөө һанал бодолнуудые, ухаан сэдьхэлэйнгээ хүсэлые тэдэнэрһээ найралдуулан оложо абана», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэбэ.

Ажалша хүнэй үнэншэ образ, коммунистын суранзан образ бидэнэй зохёолнуудай гол дүрсэнь, гол шанарынь болоно. Литература болон искусствын али бүхы үзэгдэлнүүдтэ, жанрнуудта эдэ хэдэн жэл соо Леонид Ильич Брежневэй «Бага газар», «Һэргэн хүгжэлтэ», «Шэнэ газар» гэһэн гурбан эрдэни номууд айхабтар ехэ нүлөө үзүүлпэн байна.

Манай партиин сэсэн мэргэн улас түрын ухаан бодолоор, тэрэнэй хэрэг үйлөөр, хэһэн иилгаар совет литература болон искусство саг үргэлжэ бэеэ хүмүүжүүлжэ, болбосоруулжа, баяжуулжа байдаг гээшэ. Имагтал энээн дээрэһээ совет уран зохеол арад зоной бүхы байдалтай нягтаар холбоолдожо, манай уран зохеолшод өөһэдынгөө үг унги болохо арад зоной, ажалша хүнүүдтэй таларшагүй бата барисаатай байдаг.

Мүн манай буряад зохеолшодшье өөһэдынгөө нүхэдтэй хамта—зураашадтай, композиторнуудтай, дуушадтай, хүгжэмшэдтэй, театрнуудай зүжэгшэдтэй хамта хүдөө нютагуудаар ябажа, зохёолнуудайнгаа геройнуудтай хөөрэлдэдэг, уншагшадтайгаа уулзадаг һайн һайхан заншалтай болоһоор үнинэй. Партиин XXVI съездые угтуулан, тиимэ уулзалганууд бүри һаяхан Загарайн, Хэжэнгын районуудта үнгэрпэн байна.

Тэдэ уулзалганууд дээгүүр манай ажалшад, манай уншагшад уран зохеолшодто шанга эрилтэнүүдые табидаг байха юм. «Һайн лэ номуудые, үнэн зүб лэ зохёолнуудые бэшэгты! Гоё һайханаар шэмэглэн хэблүүлэгты! Бидэнэй нюдэ баярлуулмаар, сэдьхэл булямаар зүйлнүүдые үзүүлэгты! Һонирхон уншахабди, урмашан хүдэлхэбди!»— иигэжэ захидаг, иигэжэ үдэшэдэг.

Тиимэл ушарһаа Леонид Ильич Брежневэй съезд дээрэ хэлэһэн элидхэлые эжэлүүдгүй дахин-дахин һануулжа, эшэ татангүй гарахын аргагүй: «...Темын шухала, хүрөөдэнь ороод, тэрэнэй уран һайханайнгаа талаар боро хирын, түлөөр түлгэн юумэнүүдээр халхалхагүй гэжэ оролдохо шухала. Зохеолнуудай геройнуудынь жэжэ-жожын үнэнүүдтэ орёолдожо, хара амяа харангүй, харин оронойнгоо һанаан бодолоор, эршэмтэй шанга ажалаар, үнэниие баримталгын ба һайн һайхан сэдьхэлэй түлөө үсэд шанга тэмсэлээр дүүрэн ажаябаха зэргэтэй».

Зүб даа, нээрээшье уран зохеолой ажалтан бүхэн олониитын хэрэгтэ тэгшэ эдзохитэй, улас түрын, үзэл сурталай талаар хёрхо һонор ябаха ёпотой. Өөһэд дундын шүүмжэлэлые, нарин нягта шэнжэлэлые, зүбшэн хэлсэлгые улам хүгжөөхэ, боро хирын, һулавтар зохёолнуудые тэрэ зандань хэблэхэгүй, заһабарилха, үзэл сурталай талаар алдуутай, гажуу зүйлнүүдые эрид шангаар элирүүлжэ зайлуулха ёпотойбди.

Иигэбэл зохёолшодой гуурһан доро һоо арад зоной һайшаамаар, һонирхомоор зохёолнууд, саарһа гутаалгагүй хэблэхээр номууд сохом гараха. Энэ талаар манай Уран зохёолшодой холбоондо, Буряадай номой хэблэлдэ зохихо хэмжээнүүд абтажа байнхай. Жэшээлхэдэ, һаяхан бэшэгдэһэн, үшөө һэб гээдүй байлан зохеолнуудые олоороо уншажа зүбшэн хэлсэдэг, номуудые хэблэхэ жэл бүриин түсэбые хэдэн жэлээр урид бүридхэдэг, имагтал рецензи, һайшаалда ороһоноинь хойно баталдаг, зарим ушарта хоёр-гурбаншье шэнжэлэл хэгдэдэг байха юм. Иигэжэ уран зохёолшодой дунда ажалайнгаа зорилгонуудые тодоор ойлгохо, зохеолнуудтаа бодото партийна харюусалгатайгаар хандахын хойноһоо саг үргэлжэ анхаралаа табижа байха шухала.

* * *

Мүнөөдэр республикымнай залуу уран зохеолшодой XI конференци эхилхэнь. Түрэл партиингаа съездын һаяхан дүүрээд байхада, залуу уран зохеолшодой конференциин зарлагдаланиинь ехэ һайшаалтай байна. Түрэл партиингаа түүхэтэ съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ уран зохеолшод, тэрэ тоодо залуу бэшээшэд — бидэ барандаа унаһан малгайгаа абангүй, хүсэ шадалаа гамнангүй, оюун бэлигэ оёортонь хүрэтэр зангидан хүдэлхэ уялгатайбди.

Зүб даа, уран зохёолшо болохоео эрмэлзээһэн хүн ажабайдалай гүн соо ябаха ёһотой гэжэ залуу бэшээшэд эртээнһээ хадуужа абаха зэргэтэй даа. Шэнэ совет хүн, ажалай баатар, ухаан бодолой, оюун бэлигэй мэргэшүүл, эрэлхэг коммунист хүн зохёолнуудаймнай бодото герой болог лэ!

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

«Буряадай залуушуул» гэжэ газетын дэргэдэ залуу бэшэгшэдэй литературна нэгэдэл хэдэн жэлэй урда тээ эмхидхэгдээд, амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): нэгэдэлэй гэшүүд— хүгжэмэй училищиин багша Валентина Дугарова, хүдөө ажахын институдай студент Алексей Мартынов, Зүүн-Сибириин соёлой институдай студентка Саржана Дугарова, 45-дахи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Галина Протокишина, литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ, уран зохёолшо К. Н. Балков, журналист Валентина Иванова, хүдэлмэришэн Борис Нехуров гэгшэд Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Галина БАЗАРЖАПОВА

ДУРАНАЙ ХҮШӨӨ БОДХООГЫШ

Хүүгэн түрэһэн хуби золоо
Хүндэлхэ гээшэ эди шэди,
Хүдэр эрын сэдьхэлые
Хүлгүүлхэ гээшэ баһал шэди.

Омог хурса харасыень
Уһатуулхадажа үзэлэйлбн,
Огсом дорюун зангыень
Эярууллхадажа үзэлэйлби.

Ангаһан, хатаһан талын
Аадар удаан хүлеэһэндэл,
Алас холые дабшахадаа
Алдуу нэгые хэһэндэл,

Урдамни толгойгоо гунхуулан,
Угаа зэмэтэйдэл һууналши,
Уужам энэ дэлхэйе
Унтан шэнгеэр һананалши,

Заяатай, хубитанеш мэдэнэгүйб,
Золгоһон үдэшэдөө
шинни гэлэйб,
Залууршам болохыеш мэдэнэгүйб,
Замдашни һаатуулхые һэдэнэгүйб.

Алхам бүхэнөө бодомжолхо
Аргатай хүн гүш, үгы гү?
Агшан зуурын жаргалые
Амсан байхадаа золтой гүш?

Золтой юм һааш, сээжэдэш
Залиршагүй галхан бадархал,
Жаргалтай юм һааш, зүрхэндэш
Жэргэмэлхэн гургахал.

Сахилгаан мэтэ мэдэрэлээ
Шэнжэлхэдэжэ үзыш даа,
Сэдьхэлдээ дуранай хүшөө
Шэбшэн, шэбшэн бодхоогыш.

ЭЖЫ БОЛОЖО ЖАРГАХАДАМ...

Энэ дэлхэй дээрэхи
Эгээл һайхан мэдэрэлэй
Эхин болоод мүндэлбэб,
Эхын жаргал амсабаб.

Баяр баясхалан асарһан,
Бухэ зориг оруулһан,
Бухы юумые шэнэлһэн
Басаган хүбүүн хоёрнил.
Хүсэлэйм бэхижэхэ хэрэгтэ
Хүбүүнэйм хубита ехэхэн ха,
Бодомжото алхамаа хэхэдэм
Басаганайм заабарихан биил даа.

НЮТАГАЙМ ДУРАСХААЛ

Эхын буянта дуран соо
Эльгэлэн, үдэн ябахадам,
Гөөдэйн халуун энхэрэл соо
Тэнжэн, урган ябахадам,

Үлэгшэн голни, нютагни
Уужам дэлхэйтэй сасуу һэн,
Ураг шарахан нүмбэн
Эндэнай эгээл амтатайнь һэн.

Балшар наһанайм баярые
Бадаруулан, дэмжэн үргэлсэһэн,
Хүсэл, бодолые далижуулһан
Хангай тайгам, амар сайн!

Үндхэр гашуудалай үедэ
Эилаһан нюдыем аршаһан,
Һаадаха, жаргаха үедэм
«Наашаа» гэжэ энхэрһэн

Ууган урин эжымни
Эрэнни буряад дуунуудай
Үта аялга хадаалһан
Эула, хадануд, амар сайн!

Һайхан ганса эжымни
Һарьдагта хүрэмэ хүсэлые
Һолонго болоҗо дүхэриглөө,
Һанаан бодолдом мүнхэрөө.

Намой

ШЭНЖЭЛЭЛ БА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

АЯН ЗАМАЙНГАА ЭХИНДЭ

ЭХИН... Гол мүрэншье эхитэй, адагтай, харгы замшье эхитэй. Хүнэй хуби заяан мүн лэ өөрын эхин замтай бшуу.

Залуу шүлэгшэ Жорж Юбухаев түрүүшынгээ номые «Эхин» гэжэ нэрлэһэн байна.

Харгы замайнгаа олон һалаае
Хараад илгахаар шадалтай болооб.
Хабарай наранай элшэтэ дулаае
Дуулан угтаха шүлэгтэй болооб, —

гэжэ «Оролто» шүлэг соогоо залуу поэт түүрээн бэшэнэ.

Жорж Юбухаевай эхиниинь хаанаһаа юм ааб гэһэн асуудалда харюусаха болоо һаа, гансал үгэһөө бүридэһэн харюу шагнахат: ТҮНХЭН.

Поэт Юбухаев — Түнхэнэй районой «Саяан» гэжэ газетын редакциин дэргэдэхи уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүн. Тэндэхи эхилэн бэшэгшэд (тус нэгэдэлые удаан саг соо поэт Лопсон Тапхаев хүтэлбэрилһэн) литературна талаараа нилээд дүршэнги, олон юумэ ойлгохо болоһон байдагууд юм. Энэнь тон һайшаалтай.

Ж. Юбухаев бэрхэ, бэлигтэй залуушуулаймнай нэгэн гэжэ сэхэ хэлэмээр. Олон янзатай, олон темэтэйгээр бэшэхые оролдодог. Тэрэнэй шүлэгүүдые бии анханһаань даа, бэшэгдээд, үшөө толилогдоогүй байхаһаань мэдэхэб гэжэ хэлэхэ эрхэтэйб. Тиимэһээ, нүхэрэй ёһоор, Жорждо хэды һанамжаяа дурадхалаяб гэжэ һанагшааб. Энэнь юуб гэбэл, шүлэг зохёолго гээшэмнай харалһаа, үзэһэнөө бултыень холбожорхидог хэрэг бэшэ, харин шэлэн абажа, найруулан зохёодог, хүшэршэг зэбри гээшэ ха юм. Һанаанда анхан түрүүн ородог, дээхэнүүр лэ хөөтэһэн, бэлэхэн лэ бодолнуудые абаад, залуу шүлэгшэмнай шүлэг «борлуулжархидаг» байна.

Энээхэн «Эхин» гэжэ ном соогоо залуу автор Түнхэн тоонто нютагайнгаа үзэсхэлэн баялигые гүнзэгыгөөр, үргэнөөр харуулхые һайса оролдоо.

Түнхэн, минии Түнхэн —
Түүхын эхин үлгы.
Түрэл минии Түнхэн —
Дуунайм мүшэн, үргы.
Эрэг түрэлэйм һалаа —
Улаан минии Тооро.
Үян домогоор даллаа
Саяан минии Уула, —

гэжэ урмашан дуулажа байтараа, хүбүүмнай «Уран зохеолой уулаһаа уужам ороноо шэртэнэб» гэжэрхинэ.

Жорж Юбухаев һайн, хурса бодолтой шүлэгүүдые бэшэжэ шададаг, шадахашье. Зарим шүлэгүүдынь тиимэ сэгнэлтэдэ хүртэхэ гэжэ тэмдэглэе. Түрэл нютаг, нютагайхидайнгаа зан абари тушаа, ульгэршэ домогшо үбгэд тушаа Ж. Юбухаев бэшэхые эрмэлзэнэ. Энэнь тон һайн гээшэ аа даа. Залуу шүлэгшэ үсөөн мүрэдгөөр, бохорхоноор шүлэгөө бэшэхые оролдодог. Энэ һайн эрмэлзэл гэжэ дэмжэмээр. Харин позднай шүлэгөө хүсэд зохёол болгожо заримдаа биранагүй. Заахан шүлэг соо ехэ бодол, удхые багтаажа һурахань шухала. Заа шүлэг соо өөрын сюжет байдаг ха юм. Тэрэнээ Жорж хүсэд задалжа үшөө шаданагүй. («Саян», «Дабшажа дэлин, огторгой өөдэ», «Түрэлэн заяанай», «Мүнхэ һарьдагнай» г. м. шүлэгүүдые харагты).

Заримдаа Жорж Юбухаев яараад гэхэ юм гү, али яагаад бэ — шүлэгөө заһангүй, мүлингүй хэблүүлхые оролдодог зантай. Үгэ бүхэндөө онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй бшуу. Залуу поэт үгэдөө һаланшаг, тиимэпээ зарим зохёолнуудынь салангай болошоно.

Түргэн Аха
Үгсэн даха.

Эдэ хоер мүр соо ямар алдуу байнаб? Хайшан гэжэ «үгсэжэ дахаха» юм, **уруудан даха** гээ һаа, таарамжатай, буряадаар зүб болохол. «Хүдөө ажалаар хүлгөөнэ», «Галта сусалын согсойжо үгэлөө һаа», «Дулаа үгэнэгүй дабирхайтай модон» г.м. орёошог удхатай мүрнүүд дайралдажа, маанадай — уншагшадай сэдьхэлые хёмороно.

Рифмэлхын тула удхагүй, таарамжагүй үгэнүүдые холбожорхино.

Зарим жаахан шүлэг-этюдүүдынь шүлэгэй хэршэдэһэн болошоно. Ямаршье удхагүй үлхэлдөөн.

Хагдан тобир —
Халуун намар.
Сэсэгүүд хомор,
Сохёоб һамар,
Наран һулара.
Нажар амара.
Оодон хуһан,
Хөөдхэлэн уһан,..

Авторай бэшэһэн хэбээрнь, сэглэлтынь тэмдэгүүдтэй буулгабабди.

Жорж Юбухаевай шүлэгүүдэй дутуу дунданууд тушаа яатараа тогтонобши гэбэл, иимэ харюу хэлэгдэхэ: энэ нүхэрнай оншотой, оньһотой поэт хадаа, шүлэг найруулгадаа харюусалгатайгаар хандаха зэргэтэй. Тиимэһээ залуу поэдые хэдышье үнэн сэдьхэлһээ дэмжэбэшье, туһалхын тула, алдуу эндүү дээрэнь тогтохо хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

«Эхин» гэжэ согсолбори залуу поэдэй сэдьхэл бодолые, һанал эрмэлзэлые, шэг шарайень харуулжа шадаа гэжэ тоолоё.

Поэт Ж. Юбухаев һүүлэй үеын залуу зохеолшодой дунда өөрынгөө абяа дуугаар, онсо харасаараа илгарна. Энэ зохеолшо хожомоо өөрынгөө эхинһээ гаража, адагтаа хүрэтэрөө һайн һайхан, сэхэ түгэлдэр, эрмэлзэл зоригтой ябаһай гэжэ юрөөе.

Владимир ПЕТОНОВ.

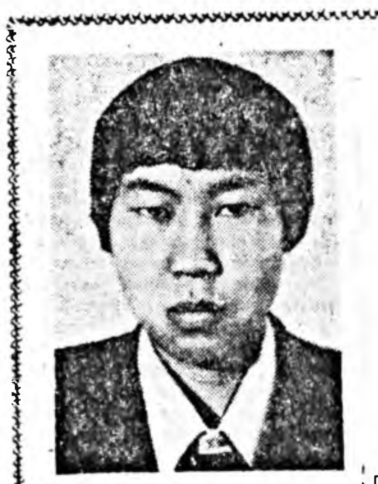

ҺОЛОНГО

(РАССКАЗ)

АГУ СОДНОМОВ 1960 ондо Хори тосхондо түрөө. 1978 ондо Улаан-Үдын 25-дахи дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдта һураха ороһон юм. Мүнөө хүбүүн институдай 3-дахи курсда һурана.

Агу Содномов повесть болон рассказуудһаа бүридэһэн «Ехээр хүлеэхэ саг» гэһэн түрүүшынгээ номые хэблэлдэ бэлэдээд байна.

Залуу авторай «Һолонго» гэжэ рассказ хураамжалагдан толилогдобо.

Мэдэгмаа мориной байрада ошохо ехэл дуратай. Ошохо бүринь лэ һайндэртэл һанагдагша һэн. Басаганай альган дээрэхи дабһые хээгшэ гүүн аргааханаар аад, аргагүй дүмүүхэнээр долёохо. Альгыень зөөлэхэн уралаараа мориной гэжэгэнүүлхэдэ, досоонь яашагүй зохид шэнги болоод, хүлөө һэлгүүлэн зогсохо, нюрга руунь аятайханаар эржэгэнээд абаха. Мориной ягаабтар нюдэндэ Мэдэгмаа өөрыгөө—улаан галстук хүзүүндээ зүүһэн пионер басагые хараха.

Мүнөөшье целлофан туулмагхан соо дабһа хээд, урдын хидаал адляар, сонхоор саад уруу гарахадаа, хангалтама һэрюун байдалһаа июниин халуугаар амилһан гэрэлтэ далай уруу орошоһон шэнги байба. Намартаа ямар гоё гээшэб, нараншье шарахагүй, үдэрнүүдынь гэжэ хуурай, дулаан. Мэдэгмаа клумбануудай хажуугаар яаралтайгаар гүйгөөд, ябаган үүдээр һард гарашаба. Тэндэ хашаа соо нохойн гэрэй хажууда гал улаан хоёр петух һүртэйгөөр бэе бэедээ добтололсоно. Хэлээз һанжуулһан, зайгуултаха дуратай Боро гэжэ нохой тээ саанахана һуугаад, һүүлээ шарбана, болоҗо байһан юумые ехэл һонирхоно янзатай. Петухнуудай тулалдаан үдэр бүри шахуу болоҗо, эндэхи үхибүүдые һонирхуулхаа болинтоһон хэбэртэй. Харин талада, голой саана, совхозой адуунай бэлшэдэг газарта, энээнһээшье болохо юумэ харахаш. Эмнигүүдые һургахыень харахада, ямар гоё гээшэб. Мэдэгмаа «наншалдаашадые» харад гээд, хашаа дээгүүр шамдуун бөөржэ гараад, һамшапандаа, бэеэ зэмэлэн, огород соогуур саашалба. Тиихэдээ гэртэхинһээ хоргодоно; хэн мэдэхэб, гэр бараагаа угааха, арилгаха гэжэ баалажашье болохол. Хүдөөгэй харгыда гараад, ээрэмшээн, хамхуул дахан, түргөөр гүйдэгтөө баярлан гүйшэбэ, шэхэндэнь һалхин шуууна, хүлынь эсэхэ сусахаяашье мэдэнэгүй. Моридой байрапаа холо бэшэ, ургамал шулуун дээрэ хүгшөө һууна. Гүйпэнпөө амидашапан аад, харин хүлеэгдээгүйгөөр уулзаһандаа тээлмэрдэшэпэн Мэдэгмаа тээшэ хүгшөө нюдөө ониилгон хаража, буурал толгойгоо һэжэрэн, шалшарангяар хэлэбэ:

—Эмэи үһэ түүхэеэ хүдөө гараһан аад, шадални үгы. Ши, Мэдэгмаа, юрэдөө, энэ моридоо ойлгоорой, үдьхэлүүжэн, тэрэ сабидартаа бү дүтэлэ.

Мэдэгмаа нюдэндөө оропон юумэ абаад, толгойгоо дохибо.

—Хартаабха уһалха хэрэгтэй, харин ши гэр моридой байра хоёрой хоорондо гүйхэш, — түмэр үзүүртэй тулгуур бариһан гарынь шэшэргэнэнэ. —Юрэдөөл, һайн юумэ болохогүй, иимэ ехэ болопон аад, ухаа орохоор болоош.

Мэдэгмаа уруугаа хараад, анирагүй байна. Харин хүгшөөгэй хүндөөр амилан, саашаа һалиран ошоходо, басаган һанаа алдаад, хээгшэ гүүндэ абаһан целлофан туулмагхантай дабһаа үбсүүндээ хашан, хойноһоонь ошобо.

Тэдэнэр түргэ түргэн амаржа байгаад, хүдөөгэй тоолотой харгыгаар ябанад. Хамаг юумэн зэрэлгээн соо хайлажа байһандал Мэдэгмаада үзэгдэнэ. Наран шанха дээрэһээнь шарана. Телеграфай столонуудай һүүдэртэшье хорохын аргагүй.

—Зай, бидэ һалаха болоол. ди даа, — гээд хүгшөө харгын бэлшэр дээрэ зогсобо.

—Һалаха? — гээд һая мэдээ ороһон юумэндэл, Мэдэгмаа аалихан гаихан асууба. Туулмагханиинь гарһаань һолжорон, шулуун дээрэ унашаба.

—Ямар онгогор амитамши, —гээд хүгшөө зөөлөөр зэмэлэбэ, — унтаатаяа ябана гүш! Ехээр бү шанала, багахан адхарае ха юм. Зай, дуратай тээшээ гүйгыш даа... Һүүлдэнь гэртээ ерэмсээрээ, хартаабхаяа шлангаар уһалаарай.

—Тантай ошолдожо болохо гү? — гэжэ тархяа үргэнгүй, арай дуулдахаар Мэдэгмаа гүбэрбэ. — Хээгшэнтэй.

—Намтай ошолдохо һанаатай гүш? — Хүгшөөгэй дуугарханиинь урин болобо. — Тиигэ һаа, намда хамһалса. Харин моридтой нарин бай.

Мэдэгмаа баярлаһандаа байра дээрээ эрьелдэн шахуу даа хэрээд, уляангирнуудай саана харагдажа байһан моридой байра тээшэ эрьебэ...

Мэдэгмаа хээгшэнэй жолоо һоо хүтэлэн, хүгшөөгэй хойноһоо яаралгүй ябаха зуураа огторгойдо тойрон ниидэһэн ганса харсагын хойноһоо хёрхоор адаглан харана.

—Тэрүү тэндэ, харганын һөөгүүдые харана гүш?—гэжэ хүгшөө ханяан байжа аргаахан асууба. — Тэндэ манай бууса байһан юм. Тэндэ түрөө һэм. Тоонтом тэндэ булаатай.

—Тиимэ, — гэжэ Мэдэгмаа толгойгоо дохибо. — Минии тетрадьтаа гэр, хонидоо адуулһан хонишониие зурахадам, энээн тухай эжым намда хэлээ һэн.

—Хитраадтаа гэнэ гүш?—Хүгшөө нюдөө саашалан энеэхилбэ...

Мэдэгмаа хүлсөө дүрөөдэ хэмсээрээ, мориндоо һүрэжэ мордон сасуу, эмээлдээ хажуулдин һуугаад, халзан добуун тээшэ моринои гүйдэлөөр хараилгашаба.

Тойроод үргэлжэ ногоон дайда нэмжынэ. Халзан добын оройпоо харахада, аяар нюдэнэй үзүүртэ сэнхир нууранууд һубарилдан, зэрэлгээндэ долгиоһон мэтэ үзэгдэнэ. Тэдэ хүнэй сэдьхэлые татан дуудана, харин оройдоол хии үзэгдэл, зэрэлгээн ха юм. Балгашье һаань, булагай хүйтэн уһа ууxые ами наһантаяа сасуулан хүсэһэн замай хүнэй энээндэ этигэхэнь ямар бэрхэ гээшэб! Тосхониие халхалжа байһан хуһан ойн хаанапааншьеб бүлэг үхибүүд гүйлдэжэ гараба. Тэдэ толгойдоо улаан тэмдэгтэй гүлгые тойрон гүйлдэнэд. Тэрэнь хажуугаарнь хусан, дэбхэрхэ, эрьелдэхэ юм. Анхаржа харахадаа, Мэдэгмаа хүршынгөө үхибүүдые таниба, харин гүлгэн өөрынь байба. Үхибүүд ягаан шухэр доро обооролдон, иишэ тиишээ хараашалнад. Һанаагаа зобонгёор тэнгэри өөдэ шэртэнэд. Һүүлээрнь ногоон соогуур сэсэг түүжэ байһан хүгшөө тээшэ шардайса гүйлдэшэбэд.

—Н-но! —гээд, Мэдэгмаа жолоогоо татана. — Ябая.

Нүхэнэйнгөө хажууда шон шэнги ёдойлдон байһан зумбараанууд сошордомоор эшхэрэлдээд хоргодошобод. Гансал ногооной долгитохонь харагдаба.

—Энэ гүлгэндэ юу шагтагалаа гээшэбта? — гэжэ хүрэжэ ерэмсээрээ, хүгшөөгэй хажууда аймхайгаар обооролдон байһан үхибүүдһээ Мэдэгмаа һураба.

—Тэнгэриин дуунда шангаар бү хашхара, — гээд хүгшөө амаа жэмэгэд гүүлээб. Мэдэгмаа нюдөө ехэ болгон, моринһоо һолжорон бууба. Нялдангир жэрхэмшэг аидаһан өөртэнь дамжуулагдан байхыень мэдэроэ. Ороогод гэһэн бэеэрээ үхибүүдтэй хамта өөдөө хараба. Амидаралта бороо асарпан һалхинай шангаар үлеэгээд абахадань, хабжагад гэлдэнэ.

— Айнаб, — гэжэ жаахан Наталка аалихан гүбэрбэ. — Мүнөө тэнгэри дуугарха. Би гэртээ ошохоёо һананаб.

Мэдэгмаа тэрэниие шагнаншьегүй, хазаарайнгаа жолоо барижа үзэһэн бэеэрээ, хүгшөөгэй сүүмхын хажууда гангинан байпан гүлгэндэ ошобо. Алтан толбонуудтай томо улаан бантик хүзүүндэнь зохидоор уяатай байба. Гүлгэн гангинан байжа, альгыень долёохоёо оролдоно. Мэдэгмаа толгойень эльбээд, бантигыень тайлажа, платиингаа хармааханда хэбэ. Тиигээд гүлгөө гартаа үргэжэ, зүүн шэхэнэйнь арада маажаад абахадань, гүлгэн аятай дээрэһээнь нюдөө аняад абана. Энеэдэтэйл гүлгэн даа!

Мэдэгмаа жолоогоо һула табяад, хабжаганаад абана. Басаган шалбаагуудые тойрон гаража ябаад, һалашагүй тулгуураа тулаад, бултанай урда тээ яаралгүйхэн гэшхэлээшэ хүгшөөдэ дүтэлжэ ошоһон байба. Үһөө арбайлгажа, шугшылдашоод, хээгшэнэй хажуугаар ябаһан үхибүүдые харана. Мэдэгмаа хүгшэнэй арада һалирна. Гүлгэн ганса нэгэ бэеэ һэжэрһээр, тэдэнэй хойноһоо гүйнэ. Мэдэгмаа өөрөөшье мэдэнгүй энеэбхилээд, үхибүүдые хүлеэбэ. Тиигээд торожо, шууд шалбааг руу шарбашан алдаба. Хайшан гээд тогтоһоноо өөрөөшье мэдэбэгүй. Тэрэзгүй һаа, багашуудай энеэдэн болохо һэн. Нэтэрүү аад, үргэлхэг Наталка бүтүү эльгээ хатаад, Мэдэгмаа тушаа дуугарангүй байжа шадабагүй:

—Морёор ябахада, айдаһатай гү, аа?

Мэдэгмаа мэдээшэгүй болоод, мориндо мордобо. Тэрэшье һэн бэеэ—аймшагтай шанга абяатайгаар сахилгаан сахилба. Хээгшэн гансата халба һүрөөд, шууд гэтэр инсагаалаад, өөдөө сооxорбо. Мэдэгмаа дэлпэнпэзнь адхалдаад, борсоишопон юумэ һуугаашье паа, барагдашагүй далита бахархалаи бэедэнь дэгжэн байһые мэдэроэ. Зүрхэниинь аимшагтаигаар сохилжо, нюурынь хүхэ сагаан болоод, морин дээрээ арай гэжэ тогтооо. Хээгшэһэн мориниинь талын уудам руу гүйжэл мэдэбэ.

Хээгшэн досоогоо улаан үнгэтэй хамараа һарналзуулан, урагшаа дүүлихэ зуураа, дээрэнь нуупан басагые хелоин харана. Аяар доро — голой туулган боро долгинууд, дээрэнь—сахилгаагаар ялас гэһэн бүрхэг бүүдэгэр огторгой. Харбан оропон бороое хаха зуран, сахилгаанай дахяад ялагас гэхэдэ, хээгшэн шубуун шэнгеэр хупан ои тээшэ сэхэ шууманоа. Эгээл энэ үедэ Мэдэгмаагай толгой дээрэ таднядгэшэбэ. Гэнтэ ягаадшьеб, Мэдэгмаагай нюдэнэй урда эжын дүрэ харагдахадал гэбэ. Агшан зуура Мэдэгмаа моринойнгоо дэлһэндэ аһалдаад, ташуураа алдажархиба. Тиигэбэшье морин дээрээ арай тогтожо ябана. Эжынгээ мүртэ нялдаад удаан-удаан һууха гэһэн гансахан бодол басагые ээлнэ. Үшөө тиихэдэ хэрэлсы дээрэ удаан тогтоод, һүүлдэнь зүлгэ ногоон дээгүүр ябадаг һаа. Мүнөө шэхэндэнь һалхин шуууна. Доогуурнь газар урдаһаань зуралзана...

Хээгшэн басаганай хүсэлые тааһандал, хатаржа эхилһэн аад, хүтэл дээрэ гараад байшаба. Мориной аманһаа хэһэг хэһэгээрээ хөөһэн унана, шэхэниинь сошонгёор хүдэлнэ. Тойроод балжан гарма сэсэгүүд нэмжынэ. Аяар тэрэ Халзан толгойн тэрэ багта, ганга эрьеые тойроод, хүгшөө үхибүүдтэй гүйжэ ябаба. Багахан аад, уһа ехэтэй аадарай һүүлээр тэнгэри сэлмэжэ, наранай туяа доро хамаг юумэн һэргэжэ эхилбэ.

Мэдэгмаа һүүлшынгээ хүсэ зангидажа, арай гэжэ моринһоо һолжорон бууба. Хээгшэнэй торголиг улаан үһые эльбээд, басаган ногоон дээрэ һалд һуушаба. Энэ үедэ Мэдэгмаа бүхы наһандань үдэшэн байха һолонго тээшэ шэртэнхэй һуужа байгаа һэн...

...УРГААЛ АБАМААР

...и Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй ород-буряад бэшэгэй талагай сту... ...ye-үе болоод лэ, уран ...шодые урижа, уулзал... ...ые үнгэргэжэ байдаг. ...уулзалгануудай зорил... ...р бэ гэхэдэ, ород-бу... ...ээ бэшэгэй кафедрада ...уран зохёолшодой дү... ...уулагдан, намтарайнь ...д бэшэгдэжэ, зохёол... ...суглуулагдажа, тус... ...бом бэлдэгдэдэг юм. ...и студентнэрэй урил... ...Буряадай АССР-эй ара... ...несса Цырен-Дулма Дон... ...айлшалба. Цырен-Дулма Дондокова өөрынгөө намтарые хөөрэжэ, зохеолнуудаа уншажа, бэшэгдэхээ байһан юумэнүүд тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Уран зохеолшо ород-буряад хэлэ бэшэгэй таһагтай үнинһөө хойшо халуун барисаатай юм. Студентнэр поэтессэһээ олон юумэ асуужа, тодорхой харюунуудые шагнаа.

РСФСР-эй уран зохёолшодой съездын делегат байһан Ц-Д. Дондоковагай хөөрөөн һонирхолтой, һургаал абамаар байгаа.

Ж. ЮБУХАЕВ,
БГПИ-гэй V курсын студент.

ХЭНШЬЕ ЮУНШЬЕ МАРТАГДАХАГҮЙ

ТЭМСЭЛЭЙ ШУУРГАН СООГУУР

Алексей Андреевич Макаровай залуу наһаниинь Совет засагай түлөө шанга тэмсэлэй жэлнүүдтэ үнгэрөө юм. Энэмнай мүнөө 75 наһа хүрэбэшье, залуу мэргэжэлтэдтэй ходо уулзажа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байдаг. Тэрэ юрын хүдэлмэрилэгшэһөө Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын уголовно таһагай начальник болотоор ургаһан намтартай. Залуу наһанһаа Байгал шадар Совет засаг байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хам оролсоһон байна. 1918—1919 онуудта Верхнеудинск, Петровско заводто интервентнүүдэй, японецүүдэй зэрлэг байһыень нюдөөрөө хараһан хүн болоно.

— Петровск-Забайкальск городой булад хайлуулгын заводой хүдэлмэришэн-залуушуул бултадаа шахуу Гашейскэ полкын партизан отрядта ороһон юм. Капелевцүүдтэй түрүүшын тулалдаанда 18 партизан унаа һэн, тэдэнэй тоодо Кухтинтанай гурбан хүбүүд, Лончаковууд болон бусад. Улаан Армиин ба партизануудай шанга сохилтодо сагаантан һүрөө даргаан, Забайкалиһаа, Алас Дурна зүгһөө тэрьедэн зугадаа бэлэй,— гэжэ А. А. Макаров бодолгото болон хөөрэнэ.

Граждан дайнай һүүлээр арадай ажахые һэргээн бодхоохо эхилхэдэ, Алексей Андреевич комсомолой зуушалгаар милицидэ ажаллахаар эльгээгдэһэн байна.

— Нэгэтэ ороохо ехээр худалдажа байһан хулаагуудые бариха даабаритай ошоходомни, уезднэ милициин начальник Федор Федорович Горбунов нимэ захяа үгөө һэн: «Арад зондо, эдэбхитэдтэ, партизан ябаһан зондо, комсомолшуудта дүтэ ябагты. Тэдэнэр хэзээдэшье туһалха байха, харин дүршэл, шадабари гээшые үнэн сэхэ ажалдаараа түйлахаа хэрэгтэй». Энэ захяаень бидэ, залуу хүдэлмэрилэгшэд, ходоодо һанажа ябадаг байгаабди.

Тиихэдэ бидэ тэдэ хулаагуудые барижа, улэһэн бүхы ороонуудыень ябаа һэмди. Энэ ехэ хүндэшье, харюусалгатайшье даабари байгаа.— гэжэ Алексей Андреевич үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

А. А. Макаров 1935 онһоо Красноярска хизаарай уголовно бэдэрэлгын таһагта хүдэлөө. Хоёр жэл үнгэрһэн хойно, 1937 ондо һөөргөө эльгээгдээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэдэ ажаллаа. Энэ үе соо олон тоото орёо хатуу хэрэгүүдые элирүүлжэ, партиин, гүрэн түрын даабаринуудые эрдэмэр зоригтойгоор бэелүүлжэ ябаа. Тиигэжэ эрэлхэг габъяа харуулһанайнгаа түлөө Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай, Улаан Одоной орденуудаар шагнагдаа һэн. Тэрэнэй нэрэ Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэнхэй.

А. КЛОЧИХИН,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын инструктор.

СПОРТ

ЭРТЭ УРДЫН НААДЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет шатар наадые хүгжөөхэ тухай тогтоол һаяхан батадан абаба. Манай республика дотор спортын эртэ урдын наада хүгжөөхөөр энэ тогтоолоор хараалагдана.

Тиихын тула 30—40-өөд онуудта манай республикын, мүн Алтайн хизаарай оло дахин чемпион байһан Василий Лепихинэй дурасхаалда зорюулжа, Буряадай АССР-эй ба Алтайн шатаршадай заншалта уулзалгые һэргээхээр энэ тогтоол дотор хараалагданхай. Гадна республикымнай шатаршадай МНР-эй, Эрхүүгэй, Шэтын, Яхадай суглуулагдамал командануудтай уулзалганууд мүн лэ һэргээгдэхэ байна.

Буряад орондо эдир шатаршадые һурган хүмүүжүүлхэ хүүгэдэй спортын һургуулинууд нээгдэхэ юм. Тиихэдэ Улаан-Үдэ, Гусиноозёрск, Закаменск, Хяагта, Бабушкин хотонуудта шатарай клубууд эмхидхэгдэн байгуулагдажа, эртэ урдын энэ нааданда дуратайшуулда ёһотойл һайндэр болохо байһаниинь элитэ.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДАЙ СПАРТАКИАДА

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай үбэлэй VI спартакиада манай республикын ниислэл хотодо боложо дүүрэбэ. Шайбатай хоккей, ГТО-гой олон зүйлөөр мүрысөөн, шатар, столой теннис спартакиадын программада оруулагдаһан байгаа.

Шайбатай хоккейгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ БАМ-ай Түбэй участогай Тындэ хотын суглуулагдамал команда бүхы уулзалгануудтаа илажа, 6 очко абаад, түрүү һуури эзэлбэ. Буряадай участогай Северобайкальскын хоккеистнүүд Хабаровскын командые — 17:0, Братскын түлөөлэгшэдые 8:3 тоотойгоор шүүһэн байна. Тиин түгэсхэлэй нааданда Тындын командада 3:7 тоотойгоор шүүгдэжэ, хоёрдохи һуурида гараа.

Столой теннис наадахадаа, Түбэй участогай барилгашад мүн лэ илалта туйлаа. Зүүн участогайхид — хоёрдохи, Буряадай участогай спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлбэ.

Шатарай хюлгэ дээрэ һонирхолтой шанга тэмсэл болобо. Эндэ БАМ-ай Буряадай участогай түлөөлэгшэд онсо шалгарһан байна. Ленинград хотоһоо зуун жэлэй барилга дээрэ хүдэлхэеэ ерэһэн инженер, спортын мастер Рашид Яхин бүхы уулзалгануудтаа илажа, спартакиадын чемпион болобо. Түбэй участогайхид — хоёрдохи, Зүүн участогайхид гурбадахи һуури эзэлээ.

ГТО-гой олон зүйлэй мүрысөөн илангаяа шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Гэбэшье Тындэһээ ерэһэн ГТО-гой значкистнууд бусадһаа һураггүй булюу байжа, 82 очкотойгоор илалта түйлаба. Буряадай участогайхид хүндэлэлэй табсангай хоёрдохи шатада гараа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Байгал-Амарай түмэр замай Түбэй участогай (Тындэ) суглуулагдамал команда һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, түрүү һуури эзэлбэ. Энэнь БАМ-ай барилгашадай эршэмтэйгээр ажаллахаһаа гадна, удха түгэлдэрөөр амардаг, спорт эрхилдэг байһые элирхэйлэн харуулаа. Буряадай участогай (Северобайкальск) спортсменүүд хоёрдохи һуурида гараба. Сэхыень хэлэхэдэ, энээнэй урда тээхи хоёр жэлэй турша соо эдэнэр БАМ-ай спартакиадада илажа гараһан юм гээд тэмдэглэхэдэ һонирхолтой. Зүүн участогай (Хабаровск), Баруун участогай (Братск) түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Илагшадта ресспорткомитедэй кубок, дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ФРАНЦИ. Парижда болоһон пенсионернүүдэй жагсаалда зуу гаран мянган хүн хабаадаба. Үндэр наһатай зоной эрхэ байдал һайжаруулха, гүрэнэй пенсиин ба үзүүлэгдэдэг тэдхэмжын хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ тэдэнэр табиһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадагшад Парижай үйлсөөр дабшана.

АФП—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС
АПН

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА ДЭЭРЭ

МАДРИД. НАТО-гай гэшүүн-оронуудай түлөөлэгшэд пленарна заседанида хабаадахадаа, Мадридтахи уулзалгын бүтэмжэтэй һайн документые зохёон абалгые буруу һүргэхэ һэдэлгэ гаргаба.

Тусхайлбал, Канадын делегат иимэрхүү удхатай үгэ хэлэһэн байна. КПСС-эй XXVI съездын трибуна дээрэһээ найруулагдаһан этигэл найдалай хэмжээ ябуулгануудые үргэдхэхэ тухай СССР-эй дурадхалда баруунай оронуудай һайн харюу үгэхэ юундэ дурагүй байһыень тэрэ хооһон худал үгэнүүдээр сагааруулхые оролдоһон байха юм.

Канадын түлөөлэгшын мэдүүлгэдэ социалис оронуудай делегацинуудай зүгһөө ёһотойл шанга харюу үгтөө. Тусхайлхада, ГДР-эй делегацине толгойлогшо П. Штейглих үгэ хэлэхэдээ, али алинидаа таарама, ашатай туһатай үгэеэ ойлголсолго туйлахын тула яһала һайн арга боломжо Мадридтахи уулзалга дээрэ бии гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда энэ уулзалгын ниитэ Европын хэлсээндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые бэхижүүлгэдэ, бүхы оронуудай аюулгүйе хангалгада хубитаяа оруулжа шадаха байлгань гол асуудал болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Эгээл имэһээ совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд онсо шухала удха шанартай байна.

Европо түбидэ аюулгүй байдал хангалга бусадта хабаатай юм гэжэ ГДР-эй түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Мүнөө болотор Мадридта юундэ һайн үрэ дүнгүүд түйлагдаагүйб гэхэдэ, НАТО-гай гэшүүн-оронууд политическэ хүсэл зориг гарганагүй, энэ шухала асуудалда нэгэ талын хараа шэглэл баримтална.

Социалис оронуудай бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһыень эндэ оруулагдаһан дурадхалнууд гэршэлбэ. Мүнөө түйлагдаһан хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ үндэһэлдэг дурадхалнуудта анхаралаа хандуулха шухала гэжэ ГДР-эй делегат тэмдэглээ.

Мадридтахи уулзалгын амжалтада нүлөөлхөөр бэлэн байһан тухайдаа ВНР-эй делегацине толгойлогшо Я. Петран мүн лэ мэдүүлбэ.

АДЛИ ҺАНАЛ БОДОЛТОЙ

ЛОНДОН. СССР-тэ ерээд, һаяхан бусаһан, Ехэ Лондоной профсоюзуудай советүүдэй нэгэдэлэй делегацин гэшүүд «Советскэ Союз амгалан байдалай политика ходоодоо баримталан бэелүүлнэ» гэһэн нэгэ һанал бодолтой байна.

Англиин ниислэлдэ болоһон пресс-конференци дээрэ делегацин гэшүүд үгэ хэлэхэдээ, Советүүдэй орондо хараһан, үзэһэнөө хөөрөөд, ажалшадай аша туһые хамгаалгада туһалдаг органууд болоһон СССР-эй профсоюзуудай дүүргэдэг үүргые үндэрөөр сэгнэбэ. Совет хүнүүдэй ажалай, ажаһуудалай ба амаралтын хэрэг улам һайжаруулха гэжэ оролдодог хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзуудай ехэ амжалтануудые тусхайлан тэмдэглээ. Манай ошоһон гол зорилго юун байгааб гэхэдэ, хоёр ороной профсоюзуудай хоорондын холбоо барисаа бэхижүүлхэ гэһэн байгаабди. Энэ хэрэг мүнөө, арадуудые дайнай эрмэг дээрэ байлгаха политикын баруун оронуудта дахинаа дэбэргэгдэжэ байһан үедэ, илангаяа шухала болонхой, — гэжэ Ехэ Лондоной профсоюзуудай советүүдэй нэгэдэлэй уласхоорондын комитедэй түрүүлэгшэ И. Бивис хэлэбэ.

Делегацин гэшүүд аяншалга тухайдаа ном бэлдээд байна. Тэрээндэнь гоё фотозурагууд, совет профсоюзна эдэбхитэдтэй хани ёһоор хөөрэлдэһэн тэмдэглэлнүүд хабсаргагдана.

СССР БА ФРАНЦИИН ХООРОНДОХИ ХАРИЛСААЕ ХҮГЖӨӨХЭ

ПАРИЖ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаһан Совет ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын программа Франциин олониитын анхаралые ехээр татана. Франко-совет худалдаа наймаанай палатын эмхидхэһэн худалдаа наймаанай бүлэгөөрхидэй уулзалга энээниие батаар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Франциин гадаадын худалдаа наймаанай түбэй хүтэлбэрилхы комитедэй түрүүлэгшэ Ж. Моно заседаниие нээхэдээ, СССР-тэй хоёр талын харилсаагаа, тэрэ тоодо экономическа асуудалаар холбоо барисаагаа хүгжөөлгэдэ Франциин правительство ехэ анхаралаа хандуулдаг юм гэжэ тэмдэглэбэ. Совет шэнэ табан жэлэй түсэб Советскэ Союзтай харилсаа холбоо тогтоодог, эдэ харилсаагаа үргэдхэхые хараалдаг, мүн энэ шухала дэлгүүр дээрэ түрүүшынхеэ худалдаа наймаа эрхилхые хүсэжэ байдаг хүнүүдые ехэтэ һонирхуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдые шудалхын тула Франциин промышленнигүүдэй делегаци һаяар СССР ошохо юм гэжэ Ж. Моно мэдүүлээ.

КЕЙСОН ФОМВИХАНАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ВЬЕНТЬЯН. Лаос эб найрамдалта гадаадын политика бэелүүлдэг. Зүүн-Урда Азида эб найрамдал хангахые, харилсаа холбоо тогтоохые оролдодог юм гэжэ НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр Кейсон Фомвихан Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын национальна хүтэлбэриин Политическэ комиссиин гэшүүн, Никарагуагай национальна обороной министр Умберто Ортега түрүүтэй Никарагуагай делегациие Лаосто хани ёһоор угтахадаа мэдүүлээ.

Мүнөө Лаостохи социалис байгуулалта Пекинэй эзэрхэг зонхилогшодой ба бусад хархис хүсэнүүдэй зүгһөө үүдхэгдэһэн харата муухай ябуулгануудһаа уламжалһан бэрхэшээл түбэгүүдтэй ушарна гэжэ К. Фомвихан тэмдэглэбэ. Гэбэшье СССР болон бусад социалис оронуудай али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэн, ахадүү Вьетнам болон Кампучитай һаналаа нэгэдэлгээ бэхижүүлэн, манай революциин дайсадта шанга харюу сохилто үгэжэ, тэрэнэй түйлалта хамгаалхаар бэлэмбди.

Империалистнууд болон Хитадай эзэрхэг зонхилогшодой аюулта харата муухай ябуулгануудта эсэргүү Лаосой арадай үнэн зүб тэмсэлые бүрин хүсэдөөр дэмжэхэ хүсэлэнтэй байһанаа Никарагуагай делегациие толгойлогшо оронойнгоо арад зоной үмэнэһөө мэдүүлбэ.

ОСНАА-гай СОВЕДЭЙ СЕССИ

АДЕН. Ази ба Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын эмхиин соведэй XIII сесси мартын 21-дэ эндэ нээгдэбэ.

Тэрээндэ хабаадахаяа хоёр түбиин һаналаа нэгэдэлгын зүүгаад национальна комитедэй, политическэ ба ниитын эмхинүүдэй гэшүүд, социалис оронуудай түлөөлэгшэд, Европын, Латин Америкын, США-гай ба Канадын түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй, уласхоорондын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд эндэ ерэһэн байна.

Сессидэ хабаадагшад манай түби дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые сараха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгын бэшэгые Ази ба Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын эмхиин соведэй XIII сессидэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Йеменэй Социалис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, НДРЙ-гэй Верховно Арадай Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр Али Насер Мухамед болон ОСНАА-гай Генеральна секретариин ялгануудые гүйсэдхэгшэ Нури Абдель Раззак сесси нээлгэ дээрэ үгэ хэлээ. Эдэнэр мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, Ази ба Африкын национально-сүлөөрэлгын, демократическа хүсэнүүдэй урда табигдаһан асуудалнуудта тогтоһон. империализм ба уласхоорондын хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй арадуудай гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ нэгэдэлээ бэхижүүлхыень Адендэхи хуралдаанда хабаадагшадые уряалһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүн зоной аша туһада» — түрүү бэшэг. «Замбуулинай дайдада — уласхоорондын шэнэ экипаж» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Коммунис субботнигые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые олониитэдэ хүргэхэ» — республикын партийна организацинуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. «Аша, үрэ, һайн шанарай эрхэ нүхэсэл». «Эрдэм наукын түйлалтануудта үндэһэлэн, холын хараатайгаар» — П. Шобогоровой статья. «Редакцида ороһон бэшэгэй мүрөөр». «Өөрынгөө алдуу мэдэрхэ шухала» — К. Баторовай статья. «Туршалга эхилээ» — Р. Макальская гай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хани барисаанай замбуулинай замаар» — ТАСС-ай репортаж. «Уласхоорондын шэнжэлэл».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Искусствын һонин» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Монгол орониие шэнжэлгэдэ совет эрдэмтын оруулһан ехэ хубита» — У. Дондоков, Б. Матхеев гэгшэдэй статья. Спортивна мэдээсэлнүүд. «Сүүдэй залһаа».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Подпольный обком действует»—уран һайханай телефильм (1-дэхи сери). «Дайн»

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 17.30 — Киножурнал.

Москва. 17.45 — Үхибүүдтэ «Оскар, Кина ба Лазер» — уран һайханай фильм (Испани). 19.15 — «Время». Программын почто. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Васюганайхидай габшагай ажал». 20.30 — Концерт. 20.45 — «Подпольный обком действует» —уран һайханай телефильм. (2-дохи сери). «Ехэ отряд». 22.00 — «Время». 22.35 — «Юун? Хаана? Хэзээ?» — телевикторина. Забһартань — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 11.10 — СССР-эй Оборонын министерствын нэгэдэхи жэшээтэ духовой оркестрэй концерт. 11.25 — «Ан амитанай ажамидарал». 12.25 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Шинии ажал — шинии амжалтанууд» — кинопрограмма. 16.30 — Бирманска союз гэжэ социалис республикын национальна һайндэр — Эсэргүүсэлтын үдэртэ. Бирмын хатарай национальна ансамблиин концерт. 17.00 — «Эрдэм наукын ажабайдал». Академик С. И. Вавилов.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛ ТОХЁОЛДУУЛЖА БОЛОХОГҮЙ

Ядерна буу зэбсэгэй талаар бэеэ барингы байһан гэжэ США ба баруун бусад гүрэнүүдэй тэсэбри ехэтэйгээр үргэлжэ зуураа, Советскэ Союз нигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: ядерна дайнай аюулаар дэлхэйн арадуудые ходо айлгажа байжа болохогүй. Энэ дайнай айхабтар тула хүнүүд ядерна дайнай аюулаар мүхэхэй хохидолһоо хоншолон тухай мэдэхэ ёһотой. Тиимэл хадань КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй табиһан гадаадын политикын талаар шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдэй комплекс дотор уласхоорондын хүндэ ехэтэй комитет байгуулха тухай дурадхал шухала һуури эзэлнэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулгаар тэрэ айхабтар шухала үүргэ дүүргэхэ байһанаа харуулха һэн. Тиимэ комитедтэ элдэб оронуудай элитэ ехэ эрдэмтэд оруулагдаха аргатай.

Совет дурадхалай онсо шухала байһаниие элитэ ехэ эрдэмтэдые оруулалсан, үргэн олониитын зүгһөө эдэбхи ехэтэй дэмжэлгэ элирхэйлэн харуулна. Һүжэржэ болоко ядерна дайнай аюул ба хойшолонгуудта бүхы хүн түрэлтэнэй анхаралые хандуулхын тула эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо эгээл энэрхы һайхан үг зорилготой мэргэжэлтэй хүнүүдэй түлөөлэгшэд — медигүүд улам шангаар эрид шууд буруушаалга хэжэ байна. Америкын олониитэдэ нүлөө ехэтэй «социальна харюусалгын түлөө тэмсэлдэ врачнууд» гэһэн эмхиин президент Хелен Колдикотт гэгшэ совет шэнэ дурадхалнуудта үндэр сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, тодорхойлон хэлэбэл, уласхоорондын хүндэ ехэтэй комитет байгуулгын ехэ удха шанартай байһаниие онсолон тэмдэглээ. Тэрэнэй бата найдамтайгаар этигэжэ байһанай ёһоор, совет шэнэ дурадхалые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа абаралгада зорюулагдаһан элдэб оронуудай арадуудай хамтын хүсэл оролдолгодо шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Баһал нимэрхүү хараа бодол барин тажа байһан тухайгаа мүн бусад хүнүүдай эрдэмтэд мэдүүлээ. Совет медицинын элитэ ажал ябуулшадай хабаадалгатайгаар эдэ үдэрнүүдтэ США-да үнгэргэгдэжэ байһан уласхоорондын конференци дээрэ ядерна буу байнай медицинын талаар хойшолонгуудые асуудалнууд харагдажа байна.

Хилын саадахи хэблэлнүүдтэ толилогдоһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, мүнөө б[...] тээн гаргагдаад байһан ядерна буу зэ[...] сэгүүдээр дэлхэй дээрэ бии байһан бүх[...] амиды юумые 15 дахин үгы хэжэ боло[...]но. «Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ нэгэхэн [...] үеын хүнүүд үнгэрһэн ба мүнөө үе сагай[...]гаа хамаг бүхы түйлалтануудые, мүн ерэ[...] дүйгөө сүм үгы хэхэ анха түрүүшын[...] арга боломжотой болонхой...» — гэж[...] Америкын сенатор Г. Хэмфри тэмдэглэ[...]. Научно-техническэ дэбжэлтын саашан[...] дабшасын хэмжээгээр хүн зониие олоор[...] хюдаха шэнэ түхэлэй, зүгөөр ядерна бу[...] зэбсэгүүдһээ бүри ехэ хүсэтэй зүйлнүү[...] бии болгогдожо магад гээд эрдэмтэ[...] уридшалан һануулга хэнэ. Олохон эрдэм[...]тэд мүнөө үедэ буу зэбсэг ехээр гарга[...]гые гүйсэд дүүрэн үндэһэ баримтатайгаа[...] ямар ехэ хохидолдо хүргэхэ байһаниие[...] дайнай хойшолонгуудтай сасуулан ха[...]руулна. Буу зэбсэг ехээр бүтээн гарга[...]гын үедэ материальна эд хэрэгсэл ба [...]нэй хүжэ хүлһэнэй хэды ехээр, ямарша[...] аша үрэгүйгөөр гаргашалагдажа бай[...]ниие тэдэнэр тэмдэглэнэ.

Ядерна дайнай айхабтар аюултай хо[...]шолонгуудые эрдэмтэд эли тодоор ой[...]гожо байна. Тиимэл хадаа тэдэнэр[...] олонхинь дайнһаа зайсахаһаа ондоо шух[...]ла, үнэн зүб харгы хүн түрэлтэндэ үг[...] гэжэ тоолоно. Тэрээн тээшэ дабшаха ар[...]га совет шэнэ үүсхэлнүүдээр дурадхагда[...]на. Тэдэниие дэлхэйн олониитэ үргэнөөр дэмжэжэ байна.

БАРУУН ЕВРОПЫН ҺЭРГЫЛГЭ

Франциин президент В. Жискар д' Эстэн ба ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидт хоёрой Страсбургын (Франци) райондо һаяхан болоһон «тусхайта бэшэ уулзалга» политическэ байдал шэнжэлэгшэдэй анхарал татаба. Энэ уулзалгада хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд мүн лэ хабаадалсаһан байна.

Уулзалгын дүнгүүд тухай коммюнике хэблэлдэ толилогдоогүй. Франс-Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ уулзалга дээрэ, тодорхойлон хэлэбэл, зүүн ба баруун оронуудай харилсаанууд тушаа тон шухала асуудалнууд, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хэдэ хэдэн оронуудай толгойлогшонор ба правительствануудта эльгээһэн бэшэгтэ хабаатай асуудалнууд зүбшэгдэһэн байха юм. Тэрэ бэшэг соонь КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Советскэ Союзай гадаадын политикын талаар табигдаһан гол шухала дурадхалнуудта анхарал хандуулагдана. Энэ хадаа эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлаха хэрэгтэ зорюулагдаһан совет шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдэй бүхы дэлхэй дээрэ туйлай ехээр һайшаан дэмжэгдэжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ болоно.

Франци Баруун Германи хоёрой толгойлогшонорой уулзалга урид хараалагдаһан байгаагүй. Хэблэлэй һанамжын ёһоор, эдэ хоёр орон ба США-гай хоорондо ехэ арсалдаанай гараһан ушарһаа энэ уулзалга хэгдэһэн байна. Баруун Европын эдэ хоёр томо гүрэн ба Холбоото Штадуудай хараа бодолнууд гол шухала ямар асуудалнуудаар алгасанаб гэхэдэ, социалис гүрэнүүдтэй харилсаанууд тушаа, нэн түрүүн шахардуу шанга байдал һулаалуулха политика аршалан хамгаалха тухай, тэрэшэлэн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ ямараар хандаха тухай асуудалнууд болоно. Гүрэнүүд хоорондо хёмороо зүрилдөө үргэдхэлгэдэ, «хүйтэн дайнай» политика һэргээлгэдэ зорюулагдаһан США-гай шэнэ захиргаанай гадаадын политикын аюултай хараа шугамай хойноһоо Баруун Европодо һанаагаа зобонгёор ажаглан харана.

Энэ жэлэй февраль һарада Парижда болоһон Франци Баруун Германи хоёрой дээдэ тушаалтадай уулзалга дээрэ Америкын шэнэ правительстватай харилсаанда «хүсэ багатай гүрэндэ баалалта хэхэ б[...] сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохо[...] арга бэдэрэлгэдэ зүбшөөлөө үгэхэгүй[...]» гэжэ хоёр ороной хэһэн мэдүүлгые энд[...] һануулмаар гээшэ. Энэ удаа Страсбургын райондо болоһон уулзалгын дүнгүү[...] тушаа Франс-Пресс агентствын мэдээсэ[...] дотор Рейганэй мүнөөнэй захи[...]гаанай политикые «ехэ һайшаалтай[...]» гэжэ Франци ба ФРГ сэгнэбэ. Гэбэшье эдэ оронуудай хоорондохи арсалдаануудай гуримшуулагдаха байһанда эн[...] сэгнэлтын гэршэ боложо үгэхэнь бэрх[...] тэйхэн ха гэжэ тооломоор. Жэшээнь, «Ке[...]тидьен де пари» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, хөөрэлдөөнэй үедэ «канцлер Шмидт Зүүн Европо тушаа Бонной үр[...]дынгаа политика үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэ[...] байһаниие элирхэйлээд, сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзһаа булюу байда[...]тай болохо США-гай хүсэл оролдолгые буруушаагаа».

Шахардуу шанга байдал һулаалуулха по[...]литикын ямар аша туһатай байһаниие Ба[...]руун Европын оронууд өөһэдынгөө бодо[...]то ажабайдалай жэшээ дээрэһээ харана[...]. Америкын захиргаанай эзэрхэг түрим[...] дуранда орожо, тэдэнэй энэ политики[...] хохидолдо оруулха байһанда этигэхэ[...] бэшэ. Энэ һанамжада үшөө ямар юумэ[...] гэршэ боложо үгэнэб гэхэдэ, «хуушан түбиин» арадууд совет шэнэ эдэбхи үүс[...]хэлдэ, эб найрамдалай ба хүгжэн һалба[...]ралгын аша туһада харилсаа холбоо[...] үргэлжэлүүлхэ уряада айхабтар ехэ ан[...]ралтайгаар хандана.

АЛУУРШАДЫЕ СЭХЭ ДЭМЖЭНЭ

Вашингтон өөрынь «һанаһан соо байдаггүй» бэеэ даанхай оронууд ба арадуудай правительствануудта эсэргүү харата ябуулгануудта үшөө нэгэ звено нэмээбэ. Энэ удаа американ империализмын харата Анголодохи арадай байгуулалта тудаба. Америкын хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Рейганэй захиргаан Анголодохи буһалгаашадай бүлэгүүдтэ туһаламжа хүргэлгээ һэргээхэ тухай дурадхалтайгаар конгрессто хандаба. Анголодохи Унита гэдэг бүлэглэлнүүдэй бандануудта мүнгэн тэдхэмжэ ба буу зэбсэг үгэхэ талаар «тусхай статус» нээхын тула хэгдэхэ байһан ябуулга тухай эндэ хэлэгдэнэ. Урда-Африкын расистнуудай Намибидахи сэрэгэй баазануудһаа харата ябуулгаяа бэелүүлдэг эдэ бандидууд Анголын Арадай Республикын хилэ шадарай районуудай хүн зондо амар заяа үзүүлнэгүй, дээрмэдэлгэ, алалга хюдалга хэнэ, Анголын газар дээрэ элдэб муухай харата ябуулга хэнэ, газар тарьяалангдань хоро хүргэнэ, хүүргэ болон түмэр замуудые эбдэнэ.

Үнгэрһэн һаяын үдэрнүүдэй нэгэндэ, президентын хэлэһэн үгөөр, Сагаан байшан Афганистанай Демократическа Республикада эсэргүү соносхогдоогүй дайнда США-гай хабаадажа байһаниие сэхэ мэдэрэгдэбэ. Эй-би-си гэжэ телевизионно компаниин корреспондентын асуудалда харюусаха зуураа, президент Рейган Пакистан ба Иранай газар дээрэһээ Афганистан руу эльгээгдэдэг афган контрреволюционернүүдэй бандидуудые саашадаашье буу зэбсэгүүдээр хангаха хүсэлтэй байһан тухайгаа олоной урда сэхэ мэдүүлбэ. Афганистанһаа ондоо тээ американ доллар ба хитад юань дээрэ эдэ бандидуудай бүридхэгдэдэг, һургагдадаг ба буу зэбсэгүүдээр хангагдадаг, Анголодохи Унита бүлэгэйхидһөө дутуугүйгөөр ДРА-да хүн зониие аладаг, һандарал хэдэ[...] байһаниинь мэдээжэ юм.

Эдэ баримтанууд дээрэ үшөө юу [...]мэлтэйб гэхэдэ, өөрынгөө түрэл арад[...] эсэргүү дай хэжэ байһан Сальвадорой хархис журамда США экономическа ту[...]һаламжа хүргэнэ, Чилидэхи Пиночедэй ш[...]һаар жүрөөдэһэн журамда, Гондурас [...] Гватемалай хархис журамуудта туһалам[...]жа хүргэжэл байдаг гээшэ. Эдэ бүгэд[...] тушаа саашань нэрлэн хэлэһэнэй хэр[...] бии гү? Тэрээнгүйгөөр ойлгосотой: Ва[...]шингтон Вьетнамда панхаруутаһанайнгаа удаа эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа улам үргэдхэжэл байна.

«Уласхоорондын алууршадта эсэргүү тэмсэл хэхэ» тухай хубхай хооһон үгэ [...]раажа байһан Вашингтон олоной урда өөрыгөө элирхэйлэн харуулна. Бодо[...] дээрээ уласхоорондын ёһотой алууршад[...]тай Вашингтон эгээл дулаан, нягта ха[...]рилсаа холбоо тогтоонхой. Тиигэхэ зуу[...]раа, ямаршье эшэхэ нюургүйгөөр тэр[...] зүб ойлгомжые буруу шэглэлтэй болго[...]жо, уласхоорондын алууршадта бэшэ, бү[...]рин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй[...]дай соносхоно.

Үсэгэлдэр — Вьетнам. Мүнөөдэр — Сальвадор, Афганистан, Анголо... «С[...]шадаа юун болохоб?» — гээд дэлхэй[...] арадууд дураа гутангяар асууна.

И. ЛАПИЦКИЙ,
В. МАЛЫШЕВ,
А. КАНИЩЕВ.
(ТАСС).

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай бага үүлэтэйшэг байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 0—5 градус хүрэтэр дулаан болохо хараатай. Зарим районуудта 5 градус хүрэтэр хүйтэрхөөр хүлеэгдэнэ.

Республикымнай [...] Улаан-Үдэдэ бага [...] байха, шииг нойтон [...] гүй. Баруун-хойноһоо [...] кундын 7 — 12 метр [...] тэйгөөр һалхилха. [...] 1 — 3 градус дулаан [...]

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03414. Заказ № 69. Индекс [...]